ARATORIS POETAE CHRI= STIANISSIMI ACTA APO stolica, carmine Heroico descripta.

An. M. D. XXXIIII.

PROLOGVS ARATORIS SVBDIACONI VRBIS ROMÆ.

QVI meriti florem maturis sensibus ortum
Nominis ore tui iam Floriane tenes,
(Nam primæuus adhuc senibus documenta dedisti,
E quibus in cœlum uita pararet iter)
Ad carmen concurre meum, pedibusq; labanti
Porrige, de placido sæpe fauore, manum.
Ieiuno sermone quidem, sed pinguia gesta
Scripsimus, ac pelagi pondere gutta fluit.
Inter grandiloquos per mille uolumina libros
Maxima cum teneas, & breuiora lege.
Naturæq; modo (quam rerum condidit auctor)
Concordent studijs celsa uel ima tuis.
Quæ genuit tygres, quæ nutrit terra leones,
Formicis, apibus præbuit ipsa sinum.
Et si respicias, dispenset ut omnia rector,
Ingenium mites, uim meruere truces.
Ipsaq; continuum uirtus infracta laborem
Deserit, & uarias quærit habere uices.
Loricam solitus membris imponere miles,
Gymnasij gaudet nudus adire locum.
Et qui ferratas acies atq; agmina uincunt
Imbelles, feriunt per sua tela feras.
Ergo gradum retinens, & prisca uolumina linquens,
Cede dies operi, quod pia caussa iuuat.

DOMINO SANCTO, BEATISSIMO, APOSTOlico, & in toto orbe primo, omnium sacerdotum Papę Vigilio, Arator subdiaconus.

Moenibus undisonis bellorū incendia cernēs,
Pars ego tunc populi tela pauentis eram.
Publica libertas, sanctissime papa Vigili,
Aduenit incluso soluere uincla gregi.
De gladijs rapiuntur oues pastore ministro
Inq; humeris ferimur, te reuocante, pijs.
Corporeum satis est sic euasisse periclum,
At mihi plus animæ nascitur inde salus:
Ecclesiam subeo, dimissa naufragus aula,
Perfida mundani desero uela freti.
Transferor ad niueas Petri sine turbine caulas:
Et fruor optati iam statione soli.
Littoris ille sinus ad carbasa nostra parauit,
Fluctibus in medijs, cui uita sicca fuit.
Esse reus potero, grates si reddere cessem,
Vnius officio displicuere nouem.
Sensibus ardor inest, horum celebrare labores
Quorum uoce fides, obtinet orbis iter.
Versibus ergo canam, quos Lucas rettulit actus
Historiamq; sequens, carmina uera loquar.
Alternis reserabo modis, quod littera pandit,
Et res si qua mihi mystica corde datur.

Metrica uis sacris non est incognita libris,
Psalterium lyrici composuere pedes
Hexametris constare modis, in origine linguæ
Cantica Hieremiam, Iob quoq; dicta ferunt.
Hoc tibi magne pater cum defero munus amoris,
Respice quod meritis debita soluo tuis.
Te duce tyro legor, te dogmata disco magistro
Si quid ab ore placet, laus monitoris erit.

ARATORIS POETAE CHRISTIANISSIMI ACTA APOSTOlica versu Heroico descripta.

VT sceleris Iudæa sui polluta cruore,
Ausa nefas, cōpleuit opus: rerumq; creator
Hoc quod ab humanis sumpsit sine crimine membris,
Humana pro stirpe dedit, dignatus ut ima
Tangeret inferni: non linquens ardua cœli,
Soluit ab æterna damnatas nocte tenebras,
Ad manes ingressa dies: fugitiua relinquunt

Astra polum, comitata deum, cruce territa Christi,
Vult pariter natura pati. mortisq; potestas
Se uincente perit, quæ pondere mersa triumphi
Plus rapiens nil iuris habet, diuinaq; uirtus
Rursus membra ligans, animata cadauera mouit.
Ad uitam monumenta patent, cineresq; piorum
Natalem post busta nouant, lux tertia surgit.
Maiestas cum carne redit, speciemq; choruscam
Vmbrarum de sede refert, ut ab exule limo
Interclusa diu patriæ repetatur origo,
Omnipotens parat ipse uias, & corpora secum
Post tumulos regnare iubet, moriente ueneni
Semine florigero sua germina reddidit horto.

DE ASCENSIONE DOMINI nostri Iesu Christi.

CAPVT PRIMVM.

IAmq; quater denis dominus manifesta diebus
Contulerat per signa fidem, cernentibus illis
Vsq; sub extremum diffuso in limite mundum.
Quos testes iubet esse suos, miracula rerum
Non poterant cælare deum, documenta resurgens
Quæ sic certa daret, quam mandere corpora uitam
Hinc humana probant, cœlum petiturus, oliuæ
Progreditur lustrare nemus. qua germine sacra
Luminis & pacis locus est, uult inde reuerti.
Vnde creaturam signata fronte micantem
Diuinus commendat odor, cum desuper unctos

Ablu-

Abluit interius Christi de nomine chrisma.
Tollitur astrigerum rediturus uictor in axem,
Et secum quod sumpsit habet, noua pompa triumphi
Arua deus petiit: homo sydera, quis datur illi
Ætherea de parte fragor, quantumq; resultant
Cœlestes in laude chori, cum rector olympi
Euehit excelsis quicquid suscepit ab imis.
Ingrediensq; polum carnis comitante trophæo,
Exuuias atri raptas de fauce profundi
Lucis in arce locat, terrenosq; erigit artus,
Quos pietate capit, propter quem uenerat iuit.
Discipulos stupor altus agit, quibus ore chorusco
Perspicui dixere uiri, quæ cognita nobis
Et miranda sonant, nunc iam speculemur ouantes,
Imperiiq; modum per subdita iura probemus.
Virgine matre satus, calcata morte resurgens,
Cœli sceptra petens, bis nuntiat acta ministris.
Nec cessant elementa suo seruire tonanti,
Stella comes progressa magos, uenientis honore
Militat, obsequio nubes famulatur euntis.
Angelicis igitur postquam est affatibus usa,
Liquit oliuiferi ueneranda cacumina montis,
Ad messem prælecta manus, qui calle citato
Mœnia nota petunt, quo per sua sabbata mille
Passibus ire licet, qua tunc statione sedebat
Porta Maria, dei genitrix intacta creantis,
A natoq; ornata suo, mala criminis Euæ
Virgo secunda fugat, nulla est iniuria sexus,

Restituit quod prima tulit, non uoce querelas
Excitet, aut gemitu mœrentia corda fatiget
Antiqua pro lege dolor, scelera ipsa nefasq;
Hac potius mercede placent, mundoq; redempto
Sors melior de clade uenit, persona ruinam
Non natura dedit, tunc fœmina fœta periclum
Nunc tumuit paritura deum, mortalia gignens
Et diuina ferens. per quam mediator in orbem
Prodijt, & ueram portauit ad æthera carnem.

DE ALLOQVVTIONE Petri, & Matthia. xij. relato.

CAPVT II.

PRimus apostolico parua de puppe uocatus
Agmine Petrus erat, quo piscatore solebat
Squamea turba capi, subito de littore uisus
Dum trahit. ipse trahi meruit, piscatio Christi
Discipulum dignata rapit, qui retia laxet
Humanum captura genus. quæ gesserat hamum
Ad clauim translata manus, quiq; æquoris imi
Ardebat madidas ad littora uertere prædas,
Et spolijs implere ratem. melioribus undis
Nunc alia de parte leuat, nec deserit artem
Per latices sua lucra sequens, cui tradidit agnus
Quas passus saluauit oues, totumq; per orbem
Hoc auget pastore gregem, quo munere summus
Surgit. & insinuans diuina negotia, coram
Sic uenerandus ait. nostis quam proditor amens

Mercedem ſceleris ſoluit ſibi, tædia noxæ
Horruit ipſe ſuæ, ſtringens in gutture uocem
Exemplo ceſſante ream, qui parte necari
Promeruit, qua culpa fuit, crimenq; retractans
Iudicio tali permiſit membra furori,
Aëris ut medio communi poneret hoſti
Debita pœna locum. cœli terræq; peroſus
Inter utrunq; perit, nullis condenda ſepulchris
Viſcera rupta cadunt, tenuesq; elapſus in auras
Fugit ab orbe cinis. non hæc uacat ultio Iudæ
Quæ ſuprema negat. uindictaq; mercis iniquæ
Sic placitura uenit. nam cum modo rura paraſſet
Funeris ex pretio, cum nomine ſanguinis emptus
Ceſpes, in externas componens buſta fauillas
De tumulis fœcundet humum, caret impius agri
Fertilitate ſui, ſolusq; excluditur aruis
Quæ monumenta ferunt, cuius tuba ſæua cruentum
Eſt exorſa nefas, qui ſignifer oſcula fingens
Pacis ab indicio bellum lupus intulit agno.
Nunc opus eſt uotis, quod uerba prophetica clamãt
Quem liceat ſupplere uices, tunc ſumma precantes
Conſtituere duos, Ioſeph cognomine Iuſtum,
Matthiamq;, dei paruum quod nomen, ut aiunt,
Hebræo ſermone ſonat, humilemq; uocando
Comprobat, ô quantum diſtant humana ſupernis
Iudicijs, parui merito tranſcenditur ille
Laude hominum qui iuſtus erat. duodena refulgent
Signa chori, terrisq; iubar iaculatur olympi.

Hæc quoq; lux operis quid præferat, ædere pergam
Quattuor est laterum discretus partibus orbis,
Trina fides uocat hunc. quo nomine fonte lauatur.
Quattuor ergo simul repetens ter, cõputat omnem
Quam duodenarius circuntulit ordo figuram,
Discipulisq; pijs, quibus hoc baptisma iubetur,
Mystica caussa dedit numerum recreare priorem.

DE ADVENTV SPIRITVS sancti, in igne super apostolos descendentis. CAP. III.

Spiritus æthera descendens sanctus ab aula
Irradiat fulgore locum, quo stemma beatum
Ecclesiæ nascentis erat, quibus igne magistro
Imbuit ora calor, dictisq; fluentibus exit
Linguarum populosa seges, non littera gessit
Officium: non ingenij stillauit ab aure
Vena, nec egregias signauit cera loquelas,
Sola fuit doctrina fides, opulentaq; uerbi
Materies. cœleste datum noua uocis origo
Quæ numerosa uenit, totoq; ex orbe disertis
Sufficit una loqui. dudum uetus æquoris arca
Cum superasset aquas, turrim uoluere maligni
In cœlum proferre suam, quibus impia corda
Sermonum secuere modos, socijsq; superbis
Affectus cum uoce perit, confusio linguæ
Consimili tunc gente fuit, nunc pluribus una est
Ecclesiæ quondam uenientis imagine gaudet

Concordes habitura sonos, & pace modestis
Fit facunda, redux, humilisq; recolligit ordo.
Quod tumidi sparsere uiri, res maxima cogit
Non reticere diu, quid sit quod spiritus almus
His datur in flamma, Iordanis ab amne columba.
Quod tunc rite canam, promissaq; debita soluam,
Si sua dona ferat. duo sunt hæc signa figuræ,
Vt sit simplicitas, quam congrua diligit ales,
Quæ ne tarda gerat sine dogmatis igne tepores.
Sit pariter succensa fides, ibi destinat undis
Vnanimos, hic ore iubet flagrare docentes.
Mentibus instat amor, sermonibus æstuat ardor.
Nos etiam musto typica ratione moueri
Error uetus ait, quos ebria fonte recenti
Compleuit doctrina poli, noua uasa liquorem
Suscepere nouum, nec corrumpuntur acerbo,
Quo ueteres maduere lacus, de uite bibentes,
Quæ Christo cultore dedit conuiuia uerbis.
Vnde rubent, quas uertit, aquæ, tenuemq; saporem
Legis in ecclesiæ fecit, ferueścere libris.
Tertia sydereis inclaruit hora loquelis,
Hunc numerum deus unus habet, substantia simplex
Personis distincta tribus. quàmplurima nobis
Instrumenta patent, simul hæc & tẽpora monstrãt.

DE SERMONE PETRI AD baptismum hortantis.
CAP. IIII.

Primus

PRimus at ille Petrus, cui seruit in æquore gressus,
Retia iam cupiens hominũ uibrare saluti,
Vt piscator ouans leuet has de fonte cateruas,
Rettulit æthereos populo mirante triumphos.
Venit ad occiduas carnaliter æditus horas,
Humana sub lege deus, qui temporis expers
Principium de matre tulit: nec uile putauit
Maiestate potens, terreni sumere formam
Corporis: atq; opifex hominum pars esse: suoq;
Nos pretio reuocare sibi, post dona salutis,
Postq; tot erectos pulsis languoribus ægros.
Cum defleta etiam perfunctaq; corpora luci
Redderet, & superas iterum concederet auras.
Se quoq; permittens fusæ, genitricis ab aluo
Carnis iura pati, uitam ne perderet orbis,
Maluit ipse mori. sed quod de uirgine fœta
Nascitur, illud obit, ligno suspenditur insons,
Et ligni uacuatur onus. sic uulnus iniqui
Fit medicina dei. pauidis resplenduit umbris
Pallida regna petens, propria quem luce choruscum
Non potuit fuscare chaos, fugere dolores,
Infernus tunc esse timet. nullumq; coërcens
In se pœna redit, noua tortor ad ocia languet,
Tartara mœsta gemunt, quia uincula cuncta quiescunt.
Mors ibi quid faceret, quo uitæ portitor ibat.
Hunc deus oĩpotens, cui nunquam terminus instat,

Post sacra busta leuat, radiantem in corpore Iesum
Vidimus, & proprijs reducem conspeximus astris.
Sed fugite ò miseri, & funesta piacula gentis,
Cui, ueniente deo ueteres auertere noxas,
Addita sacrilegæ creuerunt uulnera culpæ.
Cui natos Iudæa tuos per uota cruoris
Parricida trahis? quid Christi sanguine fuso
Hos tecum damnata premis? necdumq; creatos
Festinas proferre reos? homicidaq; lingua
Naturæ percussit iter, cui serior ortus
Quàm facinus, discrimen alit, scelerumq; propago
De natale perit. quæ saucia uoce parentum
In lucem punita uenit. si soluere cura est
Fœcundi crementa mali, fœlicibus undis
Extinctum reparate genus, spes una remitti,
Debita supplicij, post crimina uelle renasci.
Multiplicat iam pastor oues, tria milia uulgi
Non minus illa dies in flumine diluit agni.
Hic primum post iussa dei baptismatis usus
Exoritur, data iura probans, nam trina potestas
Colligit hanc prolem, numerum partita per æquum.
Perfectum est quod mille sonat, sic deniq; sæclis
Ponimus ætates, cum tempora dicimus orbis.
Res perfecta semel ter iungitur, & facit agmen
Mystica uis numeri gregis est pia forma nouelli.

DE EO VBI ERANT IL-
lis omnia communia.

CAP.

CAPVT V.

FVnditur interea per cunctos gratia sensus,
Diuitiasq; metit locuples in amore uoluntas.
Vtq; pij coeant in fœdera pignore certo,
Res laxant, & corda ligant sine limite census
Affectu consorte licet, noua iura beatis
Munifica fluxere manu, quibus ubere læto
Diuisæ geminantur opes, & crescit in omnes
Quod faciunt commune sibi. totumq; capessunt,
Qui proprium nil esse uolunt, quo fonte cucurrit
Hæc probitas, quæ ue, illa fuit bonitatis origo
Hinc canere incipiam. Sacris bis spiritus almus
Discipulis concessus erat, spiratus in illos
A Christo surgente semel, post missus ab astris
Nescia uerba uiris facundus detulit ignis.
Ne quid inexpertum studio meditemur inani,
Spiritus alme ueni. sine te non diceris unquam,
Munera da linguæ, qui das in munere linguas.
Hæc iterata reor, confirmant præmia iustos,
Vt duo iussa colant, tabulis conscripta duabus.
Dilige mente deum feruenti, plenus amore,
Rursus ait, charus tibi sit quoq; proximus, ut tu.
Hoc pactum ius omne tenet, quod spiritus almus
Bis ueniens per corda creat, semel hūc dedit auctor
In terris ut ametur homo, post misit ab astris
Vt flagrent humana deum: dilectio prima est
Quæ dominum uehementer amat, cui deinde secunda
Quæ sociat mortale genus, tamen incipit ante

Poste-

Posterior numero, sequitur comitata secundam
Quæ prior est, sic forma docet, nisi diligis inquit
Cernere quem potis es fratrem. quem cernere non est
Nescis amare deum, concordia nexa calescat.
Ergo pari dominum uotoq; in pectora condat
Fratris amor, geminæ sibi sit substantia caussæ.

DE CLAVDO A SANCTO Petro ad portam speciosam curato.

CAPVT VI.

CLaudus erat, cui prima dies exordia uitæ
Membrorũ cum strage dedit, languore coæuo
Octo lustra gerens. ad quẽ comitante Ioanne
Respice Petrus ait, uotum spes lusit auarum,
Cumq; negat, meliora parat. quã sæpe grauatos
Desperata iuuant, & semine nata sinistro
Prosperitas, cælans mœstis confinia læta
Principijs, ad uota uenit. gaudebat egenus
Plus uacua meruisse manu, qui munera poscens
Est datus ipse sibi. Nulla hic mihi uena metalli
Respondit quæ fundat opes, ego ditior ægro
Pauper ero. progressus abi. de uoce iubentis
Exilijt medicina potens, atq; hospite gressu
Conuixere pedes, cunabula longa relinquens
Calcauit ueteranus humum. plantisq; nouellis
Materies se prisca mouet, cui præpete cursu
Protulit incessus, quicquid non addidit ortus.

Stat facti manifesta fides. Sed & altera nobis
Res aperit quod caussa gerit. Gens nomen ab illo
Israël dicta tenet, qui bella reliquerat æger
Conatus certare deo: tulit ipse figuram
Corporis ante grauem: quam post in uulnere matris
Israël claudus habet, qui per sua crimina labens
Corde magis q̃ carne fluit, spatijsq; sub ipsis
Quadraginta annos Ægypti fine remotus
Claudicat: Ægyptum cupiens atq; idola quærens.
Ponitur ad portam speciosam debilis: ultra
Non ualet ire miser, nec limina tangere portæ
Culpa negauit iter: nam sunt qui pectore claudum
Israël ferre solent: portæq; adiungere certant,
Quæ speciosa suo prodit de nomine Iesum.
Isaias, Daniel, similes uno ore prophetæ
Obscuris manifesta canunt miracula Christi,
Et portæ qui nomen habet, sic admonet ipse.
Porta ego sum uobis, qui per me intrare recusat,
Fur erit ille nocens: possunt portare prophetæ
Ad portam: cernenda magis q̃ uisa loquentes,
In templum non ferre queunt: hæc ianua Petro
Credita, qui Christum confessus cognita monstrat,
Non uentura sonat. uetus ò sine fine iacebis
Ni Petrum iam claude roges, qui noxia pellens
Auri uitat onus, rerum cui censuit auctor
Nec peram gestare sibi: pete dona salutis.
Non fragiles secteris opes, quas spernere debet
Cum domino qui diues erit. post limina templi

Portis

Porticus hunc Salomonis habet, qui iure uocatur
Pacificus. regnante fide, quis semper in orbe
Pacificus nisi Christus erit: hic protegit omnem
Qui Petro ductore placet. quo præsule surgit.

DE INTERMINATIONE Iudęorum, qui beato Petro respõdente, sunt contempti.

CAP. VII.

AGmine iam niueo per millia quinq; uirorum
Ecclesiæ crescebat apex. arcere laborat
Hunc Iudæa coli, cuius de munere fluxit
Quod uirtus operata dedit. sed linquere Christum
Petri nescit amor: Non hunc reticebimus, inquit,
Quo remeat præstante salus, qui iure creantis
Infectum suppleuit opus, solidumq; decorem
Pars reparat quã iussa nouãt. hic mẽbra redemptor
Saucia restituit, qui mortua surgere fecit.
Fert animus patrare nefas, sanctisq; uerendis
Sacrilegas inferre neces. O *semper iniqui,*
Dona uident & bella mouent, sed cœpta relinquunt,
Ne *uiolent quos turba fouet, quibus indice claudo*
Testis erat meriti, cumq; hoc sua corda leuabant.
N*am non parua dedit populo miracula gressus,*
Quem rudis atq; senex nullis iam legibus æui
Vernula sumpsit humi, cum quo stupet ipsa moueri
Quæ iacuit natura diu, firmataq; nuper
Incessu properata nouo uestigia signat,

Quæ fuerant aliena sibi, tamen improba proles
Sæuit adhuc, fariq; uetat, quod gaudia clamant.
Quid toties Iudæa cadis? surrectio Christi
Vt furto cælctur emis, sed inania demens
A somno documeuta petis, liuore caduco.
Quæ sentis uirtute geri, uis fraude negari.
Infernum dominus cum destructurus adiret,
Detulit inde suam spoliato funere carnem.
Victor ab arce crucis radiantia signa ministrat,
Sol ruit in tenebras, tu pectore nigra rebellas.
Arua tremunt concussa locis, tu fixior hæres.
Saxa crepant, tu dura manes. iam scißio ueli,
Quæ latuere diu, nudauit mystica templi.
Lux tua nos adijt: tecum nox sola remansit,
Mors sine fine premit, cui nunquam uita resurgit.
Planta uetus sociare nouis & condere libris
Ne pereas uiduata cibis, sine munere quorum
Arida ficus eris, nullo quoq; tempore fructum
Ad Christi uis ferre manum, neq; cernere quantum
Floruit insertus faciens oleaster oliuas,
Plenaq; per gentes de spinis pullulat uua.
Imminet exhaustis radicibus ira securis,
Vt succisa ruas, ni iam translata uirescas.

DE EO VBI OMNES apostoli gratias deo retulerunt.

CAPVT VIII.

POstquam mira salus in corpore nata uetusto
Discipulis audita liquet, gentisq; superbæ
Cognouere minas, celebrãt bis uocibus hymnũ.
Tu qui cuncta deus proprijs animata figuris
Artifici sermone facis, quiq; ædita cernens
Ante uides, rerumq; creans per nomina formas,
Cum fierent uox semen erat, nec distulit ortus
Imperium natura sequens, mox spiritus oris
Æthera curuauit, sola nexuit, æquora fudit,
Materiamq; operis sola est largita uoluntas.
Ne deforme iugum similis portaret imago,
Tegmine seruili latuit regnator olympi,
Vt sua gentiles implerent cœpta furores.
Quis dolus Herodis, cum tristia bella moueret
Infantum mandata neci, quos ubere raptos
Vulnera suscipiunt, paruis errantia membris
Vix habitura locum. sæuoq; iubente tyranno
Nasci pœna fuit, cuius tulit impetus æuum
Quem nesciuit agi, qui perdidit. O noua mortis
Conditio, solo uitam pro fine subire.
Et cum prima dies atq; ultima sit simul una,
Posse magis q̃ scire mori. quis lumine sicco
Aut gemitu cessante queat memorare Pilati,
Quod deflent elementa, nefas? quo iudice Christus
Subdere pro mundi uoluit sua membra periclis.
Vt carnale malum caro solueret, & ferus hostis,
Cuius ab ingenio fluxerunt tela ueneni,
Perderet antiqui lachrymosa piacula belli,

Materia superante pari, ne criminis ultra
Per sobolem prodiret onus. damnatio iusti
Libertas est facta reis, da semina uerbi
Per tua dona coli, signisq; noualibus usa
Colligat ista manus te fructificante maniplos,
De quibus ipse tui componas horrea cœli,
Triticeamq; fidem lolio pereunte corones.
Qua sancti fulsere pedes, concurrere uisa est
Pondere terra graui, moxq; almus spiritus illis
Splenduit, & linguis facundia creuit abortis.
Auditæ ualuere preces, humana propago
Materies terrena sumus, limumq; parentem
Nomine prodit homo: ius flexit, & impulit arua
Vocis apostolicæ, quæ de tellure creatos
Fecit habere fidem, sed quod magis exilit unus
Concutiturq; locus, cecinit scriptura decoros
Pacem ferre pedes. horum sub greßibus ergo
Læta mouetur humus, quibus est sermone magistri
Pax commissa pij. quæ deportata per illos
Exijt in cunctas ueloci munere terras.

DE EO VBI ERANT CREdentibus cor & anima vna.

CAP. IX.

ECce tot egregijs unum cor esse cateruis
Incipit, atque animam populus nanciscitur unam.
Quis dubitare queat mysteria dogmatis, unum

Perso-

Personas tres esse deum? cum milia uulgi
Conueniant sub mente pari, numeriq; frequentis
Sint animi uelut unus homo. quam turba perennem
Portatura crucem, dominumq; sequuta fidelem
Spreuit agros, habitura polos. hæc nempe facultas
Fortior est de parte magis conquirere totum,
Atq; caducorum pensare manentia caussis,
Et quæstum per damna sequi. Non prodige rerum
Venditor ista facis, sed qui tua iura tenere
Ambitiose cupis, paruoq; in tempore linquis
Quod semper uis esse tuum. Sic spargere rura,
Nolle carere fuit. quid enim substantia prodest,
Quæ seruata perit? quam syderis arce locatam
Commodius qui cedit habet, pete creditor inde
Vsuræ maioris opem, gazasq; reconde,
Quæ nequeant aduersa pati. non deterit ullus
Perpetuas ibi casus opes, sine fine tenebis
Quæ dominum debere facis. Nunc aspice partes
Lector docte pias, & tecum mente sagaci
Volue quid esse putes, rutili quoq; pompa metalli
Ponitur ante pedes, non sacris dedita dextris
Restitui debere probant, quod tangere uitant,
Calcandumq; docent, quod subdunt gressibus aurum.
De quo terrenæ ueniunt ad pectora curæ,
Consimili iactatur humo. Quo sistat auara
Mens tua disce loco. quod tu custodis anhelus,
Quod statione premis, quod cernere sæpius ardes,
Cuius in amplexus per somnia cuncta recurris,

Horrescunt tractare pij, nec te quoq; gestant
Cum bona facta parant. quantum speculatur in illo
Stare nefas, & dona gerens contemnitur aurum.

DE ANANIA ET SAPHIRA CAPVT X.

CEcidit infœlix Ananias uulnere culpæ
Fur census sub fraude sui. cadit impia cõiunx
Supplicio percussa pari, quia crimine ab uno
Fit commune nefas. quoties scelus ante peractum
Consensus facit esse suum, non mentis auaræ
Vindex illa fuit sententia. deniq; quando
Auri ceßat amor, qui pectora semper adurit,
Quo capitur mortale genus, qua pullulat omne
De radice malum, cuius uiolentiaq; ardet
Ambitio crescente modo, stimulantq; rapinis
Addita lucra famem, sed quod mutata uoluntas
Falsi crimen habet, cumq; est iam cautio uoti,
Stare decet, nec uelle prius, uiolare sequenti.
Ius proprium retinere magis q̃ demere fas est.
Omnibus exemplum sanxit uindicta duorum,
Ne quis dona uocet, quæ sponsio debita poscit.
Respice uera fides, ac dogmata clara beati
Verba require Petri. Quisnam te fallere suasit,
Conclusitq; probans? homines haud talia fando
Deludis, mentire deo, qui damnat iniquos:
Ædificat doctrina pios, quod spiritus almus
Sit deus, ex multis plena est instructio libris.

Et tamen hinc capit arma fides, quò tendimus ultrà.
Quis dubitet quod Petrus ait? qui iure uenitis
Ad latices, hoc ſtate loco, ſatis hoſtibus obſtat
Eccleſiæ quod forma ſonat, diuiſor amare
Iudicium de fine time, qui criminis auctor
Erroris q; tui eſt, fuſo ruit Arrius aluo
Infœlix, plus mente cadens, lœtumq; peremptus
Cum Iuda commune tulit: qui gutture pendens
Viſceribus uacuatus obit. nec pœna ſequeſtrat,
Quos par culpa ligat, qui maieſtatis honori
Vulnus ab ore parant, hic prodidit, ille diremit
Sacrilega de uoce rei, deus arbiter orbis
Perſonis tribus eſt, in quo ſimul una poteſtas
Abſtulit his ſpecies operum bonitate creatas.
Qui fabricatoris non inſpexere decorem,
Errantesq; putant qui fecerit omnia factum.

DE EO VBI VMBRA CORporis beati Petri ſanabantur infirmi. CAPVT XI.

FAma ciet populos ad myſtica ſigna ſalutis
E cunctis properare locis, & peſtibus ægros,
In lectis deferre ſolo, quos orbis in illa
Parte locant, qua ſacra tenet ueſtigia Petrus.
O mihi ſi curſus facundior ora moueret,
Centenosq; daret uox ferrea, lingua diſerta
Hac in laude ſonos, quantum ſpecioſior eßet
Ambitus eloquij, uarijs aperire figuris

Singula, nec modicis includere grandia uerbis,
Quæ fuerit rerum facies, cum tempore paruo
Morborum cecidere greges, & fluxit ad omnes
Improuiſa ſalus, quam corpore fuſa ſereno
Luminis umbra creat. dubiaq; à morte remoti
Erexere caput: ſed non deprendere uiſu
Auctorem potuere boni, quibus ardua uirtus
Occultat quam præſtat opem, resq; ante paratur
Quàm ſpes ulla foret, furtiuaq; præmia uitæ
Dat medicina latens, & anheli corporis æſtus
Ignaro languente rapit. quam neſcit adeſſe
Qui ueniſſe probat, creſcitq; potentia facti
Agnitione carens, cuius ſplendoris imago
Omnia peruolitans, tactuq; nocentia mundans
Stat donis, fugitiua oculis: & munere plenos
Linquit ubiq; thoros, hoſtesq; à ſenſibus atros
Proijcit, ac nebulis laru alibus exuit artus.

I citus, & curas hominum de calle frequentans
Excute Petre gradus, tecum medicina ſalutis
Ambulat, adde uiam, ſpes eſt ad gaudia uelox,
In pedibus non eſſe moram, tua ſemita uita eſt
Si properas iam nemo iacet: tu motibus umbræ
Corpora cuncta leuas, atq; hoc ſimul inſcia uoti
Sumit turba iacens, quod cum rogat accipit unus.
Omnibus ergo ſalus uno poſcente uenibat.
Quærite quos agitat tanti reuerentia facti,
Quid typicum res iſta ferat, librisq; uolutis,
Noſcite quod ſoli ceſſa eſt hæc gloria Petro.

Quæue sub hac specie latitant documenta uidete?
Quæ tentabo loquens, & si datur ista facultas,
Aridus ut magnas impellat riuulus undas.
Rursus ab antiquis ueniunt miracula caussis,
Firmior in cunctis capitur substantia rerum
Corpore sensa suo, sequitur quam corpore certo
Funditur, & solidam non terminat umbra figuram,
Sed tamen ipsa sibi præcedere corpora signat
Ecclesiam terris colimus, quam prodere nulli
Æthercam dubitare licet: sed uerior illa est
Quæ super astra manens, cœlestis & alta uocatur:
Hæc intrans cursu dubij quæ cernitur orbis
Ad uitæ datur esse uiam, spatioq; sub isto
Destinat æterne quos colligit, atq; probatis
Hinc iter est excelsa sequi, regit agmen utrunq;
Petrus. & hinc sorti dat sydera turmis,
Vt patuit per uerba dei, quod solueris, inquit,
Quodq; ligas terris, sic uinctum siue solutum
Æthere perdurat. culta hæc quam cernimus aruis
Ergo figura foret, firma est quam nubila gestant
Petrus utranq; regens. ibi corpus et hic parat umbrã
Et quos hic uitijs noxisq; resolueret ægros
Innocui ducuntur ei, quæ permanet astris,
Susceptura pias hac emundante cateruas.

DE EO VBI IN TEMPLO apostoli, qui in carcerem missi erant, sunt reperti.

CAPVT XII.

INterea templi zelo mordente priores
Ecclesiam creuisse dolent; animæq; colonos
Ne spargant quod corda metāt in sede relegant
Carceris, ut desint nascenti sarcula messi.
Angelus adueniens tenebrosa uolumina noctis
Reppulit, & subito micuerunt astra sereno,
Erumpensq; dies alieno tempore sanctos
Ad templum facit ire uiros. sed cardine fixo
Irrita signato custodia permanet antro.
Stansq; suis foribus uallante crepidine carcer
Clausus apostolicis uestigia pandit aperta
Gressibus & uigiles illudit ianua fallax.
O nunquam neglecta fides, cui subiacet illud
Quod natura negat, proprijs quam legibus uti
Non sinit omnipotens, quoties iubet esse uicissim
Posse, quod insolitum fieri mirata perurget.
Si quis adhuc fragili meditatur pectore Thomam,
Hinc documenta petat. quia tunc penetrata recepit
Ianua clausa deum: mirum est si corpore portam
Sic adeat quem uirgo parit, quem uiscera matris
Integra concipiunt? humanam quem rogo carnem
Sumere caussa fuit, nisi suscitet? inde reuersus
Exhibuit pro teste latus, nostriq; fauillas
Corporis exemplo proprij docet esse nouandas
Vulneribus sua membra probās, modo Didyme discis
Quàm fuerit dubitasse nefas, an fecerit auctor
Quod uobis licuisse uides, si uoluere sensu

Cura ſubit quod Chriſtus ait, non indiga uocis
Eſt ſpecies, cur has ſancti liquere tenebras.
Dixit opima parans hos luminis eſſe miniſtros,
Et candelabri poſitas uelut arce lucernas
In tota fulgere domo. nox illa retentet
Quos lumen lux ipſa uocat, qui dona ferentem
Et teſtem meruere deum. qua lege cauernis
Occuleret locus ille ſuis, tot in ordine ſoles.
De quibus, ut tenebras pulſis erroribus orbis
Vinceret, æternam meruit cognoſcere lucem.

DE EO VBI AB APOSTOLIS ſeptem diaconi ordinati ſunt.

CAP. XIII.

CVra miniſterij ſacris altaribus apti
In ſeptē ſtatuere uiris, quos undiq; lectos
Leuitas uocitare placet, quā ſplendida cœpit
Eccleſiæ fulgere manus, qui pocula uitæ
Miſceat, & latices cum ſanguine porrigat agni.
Hoc numero delatus honor ſublimia ſecum
Sacramenta gerit. per quem nunc longius ire
Non patitur menſura uiæ, ne plura loquutus
Inueniar dixiſſe minus. ſi cura miniſtris
Officium librare ſuum, quo laudis amictu
Hunc decet, hinc lucere chorū, quem myſticus ordo
Conſecrat in numero, cui dant cœleſtia formam.
Promiſſum ſeruabo modum, uenerabilis orbi
Cœtus ait, uerbi potius nos conuenit omnes

Quàm mensæ captare cibos. O gloria diues
Oris apostolici, nunquam permittere plebem
Virtutum sentire famem: dispersa talenti
Crescere summa solet: commissa pecunia linguæ
Displicuit cum sola fuit, locus indicat iste
Quod meliora rudi populo sint fercula mentis,
Quàm fusæ per membra dapes, lateq; peritum
Nutriat ingenium uerbi pinguedo superni.
Nam quid corporeæ prosunt alimenta saginæ,
Esuriente anima? cuius ieiunia pasci
Semper ab ore decet, mensam ut tendamus ad illam:
Vberibus uerbis ad quam conuiua recumbit
Qui uestis candore nitet: ne fulcra beata
Deserat abstractus, quibus & deformis ad illam
Eloquio sordente uenit, nam fecerat esca salutem,
Progrediens de pane poli. gula pectoris ipsum
Ambiat, atq; animi pleno gustare palato
Interior festinet homo, ne uilior esset
Caussa relicta tamen: claris tractanda ministris
Creditur, & numerum tenuit pretiosa supernum.

DE PASSIONE SANCTI STEphani prothomartyris.

CAPVT XIIII.

EMicat hinc Stephanus, primus qui in agone coronam
Hæres huius habet, de quo prænuntia palmæ
Vox cecinit, quod caussa dedit, sere præmia martyri

Fœlia

Fœlices habitura neces, ubi gloria pœna,
Et cadere eſt ortus, iugulisq; parantibus æuum
Naſcitur æternæ complectens munera uitæ.
Vitæ principium fuit en ſine fine beatæ
Sic meruiſſe mori: lapides Iudæa rebellis
In Stephanum lymphata rapis, quæ crimine duro
Saxea ſemper eris: hunc deniq; Chriſtus adoptat
Ad quem miles ouans, per uulnera ſacra uocatus
Sanguine fecit iter, cupiens in præmia uictor
Hac properare uia, niuei & metitus honorem
Callis, ad excelſi pergit faſtigia regis.
Et per tot lapides petræ coniungitur uni.
Quis furor iſte nouus, nulli feritate ſecundus,
Parcere nulli impio? uibrantibus acta lacertis
Saxa iacis, parat ille preces, nec reſpicit unde
Grando nefanda cadat, qui tempore mortis amice
Pro populo peccante rogat. licet omnia tecum
Tela feras, ſilicesq; graues, & pondera libres.
Quem perimis uicturus erit, qui ſine colono
Seminat exemplum quo ſurgat uinea Chriſti,
Et calicem domini conuiuia feſta coronent.
Lumina cordis habens, cœlos conſpexit apertos.
Ne lateat quid Chriſtus agat, pro martyre ſurgit.
Quem tunc ſtare uidet, confeſſio noſtra ſedentem
Cum ſoleat celebrare magis, caro iuncta tonanti
In Stephano fauet ipſa ſibi. dux præſcius armat
Quos ad dona uocat, ne quis hic dimicet anceps.
Corpus in arce dei patuit, pro munere teſti

Ad Sau

Ad Sauli posuere pedes uelamina saui.
Infernum quod Hebraeus ait, iam constat utrisque
Hinc meritum sentire suum, cum sydera martyr,
Carnifices inferna petunt, sors prima reuelat
Exemplumque creat. quod talia bella gerenti
Hoc de fonte manat, sic occidentibus ut mox
Tartara succedant, morientibus astra patescunt

DE EO VBI SYMON PECVniam offerens, Petro increpante, confusus est.

CAPVT XV.

SÆpe sibi socium Petrus facit esse Ioannem
Ecclesiæ quia uirgo placet. quo deniq; iuncto
Samariæ uicina petens, baptismatis undis
Ablutas signauit oues, quibus affuit almus
Spiritus, & uarias fecit procedere linguas.
Hic fuerat Symon ille magus, quem prodidit orbi
Fonte quidem lotus, sed non in pectore mundus,
Pœna sequens nescisse fidem, contractibus auri
Munera uult æquare dei, nummisq; referre
Quod pretio mercator emat. Quem talia Petrus
Attentare uidens, Quisnam te perdite, dixit,
Mouit ad ista furor, domini quod gratia donat,
Vt uenale putes? sensu hoc non sumitur auro.
Nec licet ut cœlum corrupta pecunia quærat,
Quam terræ scrutator amat. tibi nulla profecto
Hac super est in sorte quies, nec ad ista uenire

Tu pollute potes dolis, qui cordis amari
Felle tumens, aliena petis. nanq; atria mentis
Spiritus illa subit, quæ simplicitate nitescunt.
Hac de uoce sacræ lux est manifesta figuræ.
Ecclesiæ speciem præstabat machina quondam
Temporibus constructa Noë, quæ sola recepit
Omne genus, clausisq; ferens baptismatis instar.
Cum uaga lœtales pateretur turba procellas,
Ad uitam conuertit aquas, simul ipsa columbam
Diluit & coruum. sed non concordia mentis
Fecit utrosq; pares, hunc guttura plena rapinæ
Subduxere uiæ. cupiensq; in funere pasci,
Nil potuit uitale sequi, redit ales amica
Frugibus, & nullis succumbit naufraga lymphis.
Nutrici de morte timens, studioq; laboris
Dat documenta pij, quanto teneatur amore
Plus operi deuota fides: rostriq; modesti
Pignus oliua fuit, dilectio semper in ore
Fructum pacis habet. uolitant in fluctibus ambo,
Ex uno sanctoq; sinu seruantis in aluo
Purgati uallante freto, tamen exulat unus
Et reditu cessante perit. non ergo saluti
Sufficit unda lauans, nisi sit sine felle columba.
Qui generatur aquis, Symon hic baptismatis undam
Contigerat, sed coruus erat, sua lucra requirens
Quæ nunquam meruere deum, qui limine templi
Vendentes arcere solet. meliora sequamur
Petrus ad ista uocat, qui filius esse columbæ

Dicitur ore dei, meritoq; hac matre creatus,
Ecclesiæ sublimat opus, de munere prolis
Nomen habet genitrix, quod spiritus eligit almus,
A litis innocuæ dignatus imagine cerni.

DE PHILIPPO ET Eunucho.

CAPVT XVI.

ANgelus alloquitur plenum uirtute Philippũ
Australem celerare uiam qua spado iugatis
Æthiopum pergebat equis. qui sydus in aula
Reginæ seruabat opes, uolat axe citato
Gaudia fixa petens, curruq; merebitur ipso
Errorum iactare rotas. O quanta bonorum
Semina percipies, qui tam pretiosa lauacri
Sumere dona uenis, sterilią; in corpore condis
Quod fructu meliore metas impone Philippum
Oris cor quod Hebræus ait, qui mentis honorem
Nomine teste probat: iuuat hunc audire magistrum
Discipuli quæ iure docet, dabit ipse prophetæ
De quo uerba sonent, cum qui omnia fecerit olim.
Qua fuerit nunc parte satus, si credulus audis,
Et tibi nascetur: tuq; inde renasceris illi.
Conspectis properanter aquis ardescere cœpit
Eunuchi fœcunda fides, qui gurgite mersus,
Deposuit serpentis onus: plaustroq; cucurrit
Heliæ meditatus iter, non parua figuræ
Caussa sub obscuræ regionis imagine lucet.

Comprobat omnipotens, tedarum fœdere Mosen
Æthiopam sociasse sibi, quem dogmata produnt
Postea cum domino uicinius ore loquutum.
Quid mirum si legis amor tunc crescere cœpit,
Ecclesiæ quum iuncta fuit? quod sponsa perennis
Hac ueniat de gente magis, nec cantica cedant
Quæ fuscam pulchrãq; uocãt. hæc pergit ab austro
Æthiopum qui torret humum Salomonis in ore
Pacificum laudare suum, quo nomine dudum
Signatum est quod Christus habet. iam debita mundo
Custodem præmittit opum, quo pignore gazas
Incipiat proferre suas. thesaurus in illa
Quis potior q̃ fontis honor? quod dicitur aurum
Quàm locuples sub corde fides? quã deniq; rectæ
Præuius huic spado est, quo procedente libido
Pellitur, & capiunt cœlestia regna pudicis.

DE SAVLO QVVM PERGE ret Damascum, cæcitate percusso. CAP. XVII.

SAulus acerba fremens cõmittere bella Damasci
Iudaica feritate parat, sed amabitur agnus
Quo properat sæuire lupus. sors læta ruinæ
In qua culpa cadit, didicitq; in corpore lapso
In mentis iam stare gradu cum lumina claudit,
Pectora tunc aperit, cœliq; agnoscitur auctor.
Discedente die quantum meruere tenebræ,
Post oculos maiora uidet. mirabile sæclis

Exemplum dedit alma fides, Anania furorem
Excutit. O noua palma lupum domat ille rapacem
Hebræus quem dixit ouem. clamabitur orbi
Hoc præcone deus, legisq; exutus ab umbra,
Sub qua cæcus erat, terras lucebit in omnes.
Perpetuo de ſole calens, ne deſine Saule
Hunc celebrare diem, multorum lumine plena
Nox datur iſta tibi: tuq; hic tua nubila portas,
Vt mundi purgare queas, nunc plena figuris
Interius documenta ſequar, rectumq; latebris.
Aggrediar proferre iubar, quod tempore Saulus
In tenebris triduana gerit, facit eſſe fidelem
Exempli menſura ſui, tandemq; coactum
Pœna magiſtra docet, Iēſum ne reſpuat ultra.
Poſt triduum ſuperaſſe chaos, cum cœperit ipſe
Sic uiſus reparare ſuos, quod ab orbibus atris
Et ſquamæ cecidere graues. natura quod anguis
Ferre ſolet, ratio uiget, Iudæa uenenum
Semper ab ore uomet, crudelior aſpide ſurda
Perſidiæ coluber ſynagogæ ſibilat antro.
Diſcipulis ſaluator ait: Calcabitis angues,
Purior obſequijs ut ſit cœleſtibus actus.
Vipereum iacit ante nefas, & prælia doctor
Mox meliora gerit. qui cum ſuperaſſet iniquos,
Inſidias meruit portis euadere clauſis.
Sporta ſolens texi iuncis, palmisq; uiciſſim
Tegmina dat Saulo, retinens in honore figuram
Eccleſiæ. nam iuncus aquis, & palma coronæ.

Semper ineſt, iuuat eccleſiam baptiſmatis unda
Martyriiq; cruor. dudum ueſcente caterua
Nutriti ſub dente cibi, diſtendere ſeptem
Sportarum cœpere ſinus, tot in orbe profecto
Eccleſias ſcriptura canit, quòd ſpiritus illic
Sic operator adeſt, & ſignat nomina uirtus.
Cum tamen eccleſiam celebremus in omnibus unam
Protegit ergo uirum ſpecies, cui militat ipſe
Vas in uaſe manens. atq; hac duce tutus ab hoſte
Egreditur, cunctis ductor cui uincit in armis.

DE PARALITICO A SANCTO Petro curato in Lydda.

CAPVT XVIII.

PEruigil excubiis commiſſi Petrus ouilis,
Poſtquam cuncta uidens, luſtrauit in ordine ſanctos.
Per Lyddæ tulit arua gradus, ubi mœnibus adſtans
Reſpicit Æneam defunctis uiuere membris.
Atq; anima nodis laxata mole ſolutis
Non moriente mori, ſurgens paralitice dixit,
Vectorem compone tuum, nec reddere tardes
Officium portare diu, quo munere uocis
Stringitur in ſolidum, qui fluxerat antea neruis.
Tunc iterum formatus homo, longiq; cadauer
Temporis extinctos ad uitam ſurrigit artus,
Seq; leuans uacui linquit monumenta cubilis.
Quod miſero pars mortis erat, plebs cuncta p illam

Cœpit ſtare uiam, multisq; ſuperuenit ampla
Vnius languore ſalus, tactoq; liquore
Expulit incluſi ſua mox contagia morbi,
Fonte lauans animas, alieno robore firmas.
Eloquar hic ſacræ quæ ſint arcana figuræ,
Si mihi uerba mouet, cuius uox corpora reddit.
Octo quod annorum languoris proditur ætas
Iure per hoc tempus, membris defecit ademptis,
Antiqua ſub lege iacens. iugulantia quippe
Vulnera ſemper habent, quorum fit ſaucius infans
Octauo ueniente die, ſanauit ab illa
Parte grauem, lacerumq; diu diſcrimine carnis
In liquidis ſolidauit aquis, octauus ut ægrum
Solueret à plagis extincti corporis annus.
Quo munere ueniente die, ſolenne reſurgens
Iam Chriſtus ſacrauit opus. ſtat temporis uſus
Sed uoto meliore redux. hinc uulnera ſerpunt,
Hinc ablata ruunt, ibi ſubdit regula pœnis.
Hic purgat medicina uadis, ſpatioq; priore
Dudum laxa neci ſtringuntur membra ſaluti.
Signatis etiam numero paraliticus annis
Ille iacebat iners. cui proxima mota Siloa
Heu nullas præſtabat aquas, piſcina ligata
Porticibus, Iudæa fuit. nanq; atria quinq;
Ad ſua clauſtra tenet, per quinq; uolumina Moſi
Legis adepta modum, cuius circundata gyro
Debilis æternum uidit ſine munere Ieſum,
In libris ægrota ſuis. hinc eripit unum,

Cui ueniens peccata tulit, quam rite figuram
Mundus ubiq; gerit, quem postquã sabbata soluens
Impulit ad fontem, superauit gratia legem.
Petrus ad ecclesiam reuocat documenta magistri
Cuius in orbe manu paraliticus exilit unus,
Et gradiente fide sua uincula proijcit orbis.

DE TABITHA A SANCTO Petro suscitata.
CAPVT XIX.

TE *quoq; laude potẽs, cœlestibus inclyta signis*
Carminibus Ioppe *canimus, qua sede* Tabitha
Mansuras fundebat opes, & semper egenis
Munere mater erat. quæ uitæ tempore clauso
Ponitur in medio, lachrymis plus lota feretro
Post funus uictura suum. fiducia Petrum
Euocat, ille gerens diuini pignus amoris,
Vt nunquam pietate uacet, quod uota requirunt
Præstaturus adest. ingentia tecta petenti
Stant inopes uiduiq; greges, & brachia monstrant
Exuuijsq; onerata suis, quas Dorcadis *ipsis*
Texuerant, dederantq; manus. O qualia feruens
Implorat fomenta dolor, non murmure tristi
Affectum pietatis agunt, nec ab ore frequentant
Instrumenta precum, quisq; bona facta merentur.
Officijs uoluere loqui, uocisq; repulsam
Elegere suæ, lateant ne uulnera cordis,
Quæ lachrymis fecere uiam. facunda gementi

Materia est dixisse nihil. nonnunquam sonora
Caussa petit, quod lingua tacet. nec cessat ab aure
Clamosa pulsante fide, qua Petrus aditur
Qui mentes audire solet, iubet ocyus omnes
Ire foras, flexoq; genu, fit pronior aruis.
Tunc magis alta petens, oratio fusa tonanti
Mox super astra uolat, proprijs quae clauibus intrat
Dic ubi sunt mundana tuae sapientia leges,
Qua uirtute negas in se corrupta reuerti,
Quae uitam de morte uides? ut munera Petrus
Sensit adesse dei, quibus est reddenda saluti
Quae defleta iacet, fatur conuersus ad illam:
Surge Tabitha, uocata redit, luciq; reducta
Se stupuit superesse sibi. quam protinus ipse
Prendit, & erectam turbis gaudentibus offert:
Illa manus meruit Petri contingere dextram,
Pauperibus quae larga fuit, qua uita reuertens
Caetera membra leuat, corpusq; itura per omne.
Huic subijt quae caussa fuit, si iure mouemur,
Instaurata dies, animae patet apta figuris,
Quam nimis antiqui depresserat umbra pericli.
Ad uocem conuersa Petri, caput ante grauatum
Legis in obscurae gremio, uelut altera surgens
Ecclesia praesente leuat, tenebrasq; repellit
Lux operum comitata fidem, quae legis ab ore
Non fuerat promissa salus. quia fonte renatis
Gratia perpetuae coepit dare munera uitae.

DE CORNELIO AB angelo visitato.

CAPVT XX.

CÆsarea uenerandus erat Cornelius urbe
Gentili de stirpe satus, quē dedita caussis
Vita pijs sacrauit aquis, cœpitq; gerendo
Credere, qui gessit quicquid baptismate lotis
Consueuit præstare fides. nam missus ab astris
Angelus hunc adiens, summi conspectibus inquit
Stant domini, quas spargis opes, quæ uerba precaris
Præmia ne desint uirtutibus, accipe certam
Huc Petro ueniente uiam. sic uoce choruscans
Nuntius, æternis fixit mandata lauacris.
Noua fuit tunc hora, magis qua rectius ora
Prodiret iam trina fides, quod tertia simplex
Hoc iterum ter trina docet, sacramq; figuram
Singula ter faciunt, & ter triplicata fatentur.
Hæc est noua potens, oculos quæ reddidit orbi
Post tenebras remeante die, cum protulit ortum
De radijs lux nata crucis, cunctosq; repleuit
Hoc sine fine iubar. nam mundum constat onustum
Gentibus esse locum, quibus in baptismate lotis
Plena ue purgato fulserunt lumina mundo.
Hanc solet ille sequi denarius, omnia donans
Quem præcepta decem seruantibus arbiter offert.
Nec sunt ut tardos præcedant ære priores
Temporis huius opem, quam sacri fontis adiuit
Præuius. O utinam nostræ petat actio uitæ

Mortalisq; sibi studium proponat origo,
Vt credentis amor rerum speculetur honorem,
Et ferat exemplum meritis, qui præbuit undis:
Iamq; capax fidei Cornelius, indice uoto
Ad Petrum tres ire iubet, confessio trina
Sic ueniet generantis aquæ. numerumq; per ipsum
Europæ atq; Asiæ, Libyæq; tenebitur orbis.

DE VISIONE PETRI QVVM ei de cœlo plenum vas ostensum est.

CAPVT XXI.

ARdua progreditur cœnacula Petrus adire,
Iam medio torrente die, locus instruit altus
Despiciensq; solum, Petrū cœlestia semper
Non terrena sequi. sextæ quoq; circulus horæ
Detegit ætatem, qua Christus uenit in orbem
Largiri saluantis opem, numerusq; dierum
Prætulit exemplum, quo condidit antea mundum,
Quem uetat hac ipsa ueniens ætate redemptor
Peccati ditione premi. sic deniq; sexta
Fertur & illa geri, fessus de calle magister
Cum putei super ora sedens, per uasa puellæ
Pocula quærit aquæ, requiem facturus ubiq;
Ecclesiæ de fonte suæ. qua Petrus in hora
Esurit, ille sitit. pius ad sua dona magister
Addere semper amans, cui nominis auxit honorem,
Dat pariter nutrire fidem. lætabitur orbis

Hac saturante fame, quæ munere pinguior omni
Deliciosa fluit, nullumq; relinquit inanem,
Perpetuas latura dapes. qui soluere nosti,
Excute Petre meæ retinacula tarda loquelæ,
Deq; tuis epulis exhaustæ porrige linguæ.
Clauiger æthereus cœlum conspexit apertum
Vsus honore suo. demittitur inde figura
Vasis, ut in terris sit uisio corpore Petri
Omnia posse capi, qui quicquid sumit edendum,
Ecclesiæ facit esse cibum. præfertur imago
Quattuor ordinibus, se submittentibus una
Forma est ecclesiæ, quæ quattuor eminet orbis
Partibus, & laxat totidem præconibus ora.
Omne genus retinens uolucrũ, pecudumq; ferarum,
Reptiliumq; simul, mortalibus ista cohærent
Ex meritis, uicijsq; suis. patet ergo quod auctor
Iussit in ecclesiæ transfundi uiscera gentes.
Macta & manduca dũ præcipit, abstrahe quod sunt
Et tibi fac similes, qui uertitur alter habetur.
Deniq; Saulus obit, quia Paulus uiuere cœpit.
Absit Petrus ait, quanta est reuerentia sancto
Legis, & esuriens oblatas respuit escas.
Ter sonuit domini uox quæ dictata saluti est.
Hoc genitor, natusq; simul, sanctusq; peregit
Spiritus. huic fidei pugnax cadit Arrius, unum
Personas tres esse negans. Sabellius unum
Sed patrem confessus ait, qui deinde uicissim
Filius, & sanctus dicatur spiritus idem.

Sed totum sit ut ipse pater, quodq; ordine trino
Continet unus apex, hic diuidit, ille relinquit
Victus uterq; iacet. nam iussio trina mouentis
Personis numerum, uirtutibus indicat unum
Quo uocat imperio gentes hoc credere fas est.
Si uolumus complere fidem, facis omnia Christe
Sanguine munda tuo, lateris qui fluxit ab ictu
Discretæ coniunctus aquæ, maculosus oberrat
Anguis, & extinctum lymphis gemat esse uenenum.

DE EO VBI PETRVS CORnelium baptizauit cum suis.

CAPVT XXII.

Comperit accitus quam sit sua uisio Petrus,
De merito q nomen habet. nã Petrus Hebræo
Agnoscẽs sermone sonat. pro munere Christ9
Sic uocitare dedit, quo cognoscente patescit.
Descendit uisurus eos, quos miserat illuc
Qui laticum quæsitor erat: descendere Petrus
Dicitur, ad plebem ueniens gentemq; nouellam,
Quæ nec dũ cognorat aquã, pars mersa profecto est
Sacro fonte carens. cuius uia ducit euntes
Ad patriæ melioris opem, qua pergere cessans
Non intrat quo uita uocat. comitantibus ijsdem
Cornelij properat cœlestia regna daturus
Sanctificare domum, genibus quæ poplite flexo
Non sinit aduolui, gratis dare munera suetus
Arcet honoris opus. caput hinc nouus erigit orbis

Qui

Qui percussus eras antiqui dente parentis.
Natalemq; tibi fons reddidit, ædite rursus
Ne preme colla tuis alienis libera culpis.
Vt primum fari sublimia dogmata Petrus
Cœpit, & æterni mysteria pandere Christi,
Magnanimes stupuere uiri, uocemq; sequentes
Inuenere uiam. quid non credentibus offert
Indubitata fides? cui nunquam munera tardant,
Nec faciunt diuina moram. mox spiritus almus
Indulgens uarias opulento munere linguas,
Compleuit sine more domum. baptisma frequentat
Petrus, ut ablutos flammis, purgaret in undis.
Exemplo caret iste locus, quo spiritus almus
Præuenit, quas sanxit aquas. uitalia semper
Addere dona solet, solisq; ex fonte renatis
Imposita properare manu. gerit ista uicissim,
Ne quisquam putet esse suum, meritisq; uenire
Quæ uariat qui sponte parat. nam spiritus almus
Nescia mensuræ fert præmia, plusq; ministrans
Quàm sperantis erat, præcedit gratia uotum.

DE EO VBI SANCTVS PEtrus Hierosolymis retulit, cur gentibus predicasset. Cap. xxiij

PEruenit hinc abiens sublimē Petrus in urbem
Quæ retinet uexilla crucis. plebs cuncta reqrit
Gentibus unde salus, aperit quibus oīa doctor.
Subiungensq; monet nunsquam fas esse negari

Quæ ueniunt bonitate dei. ſententia uoce
Digna pij monſtrare palam cuſtodis amorem
Vt uelit ad cunctos cœleſtia regna patere,
Qui tenet has ſine fine fores. quid turba querelis
Gaudia noſtra teris? non ſunt noua munera Petro
Tot uicibus ſignata prius, cum nominis almi
Huic Chriſtus dat laude frui, quem iura locauit
Eccleſiæ portare ſuæ. cum littore naues
Proſpiciens aſtare duas, præcepta miniſtrans
In Petri uult puppe uehi. ſynagoga profecto
Sicca remanſit humi, poſtquam doctrina magiſtri
Eccleſiæ dedit alta ſequi, ſtat perfida terris
Iam pelago currente fide. ſua quippe figura
Hæſit utriq; rati. Ioſeph Iudæa uocabat
Hunc natum, cui Petrus ait, tu Chriſte probaris
Filius eſſe dei. pars hæc defigitur aruis,
Quæ cecidit terrena ſequens, proceſſit in altum
Quæ creuit diuina loquens, cum piſce ſine ullo
In tenebris captura fuit, iam tempore lucis.
Lux quæ Chriſtus adeſt ſpoliat uaſa falſa draconis
Vt cunctos ad littus agant ſacra retia fontis,
Et de cerulei rapiantur fauce profundi.
Nam mare mundus erat, cuius de gurgite Petrus
Humida lina trahens, uerbo piſcante carinas
Compleuit maiore ſinu. quia turba duobus
E populis uentura foret, genteſq; leuauit
Tunc famulante ſalo, plenaq; in puppe fatetur.
Eccleſiam cuius placida ſtatione recondet.

Quod

Quod domini sermone capit, qui dixerat ante
Esse alias quas quærat oues. has nempe parabat,
Quas nunc rite uocat. per quas clementia Petri
Congregat æthereis humana peculia septis.
Non deerit sua fama locis, Petrus omnia prendens,
Bethsaida satus urbe fuit. quam nomine Hebræo
Venatorum est dicta domus: quam uerus ad illa
Ecclesiæ uenator adest, qui cuncta peragrans
Cinxit, & ad fidei collegit retia gentes.

DE EO VBI ANGELVS NOCte Petrum soluens a carcere perduxit. CAP.XXIIII

Clauditur obscuro, sed non sine lumine Petrus
Carcere, nec possunt tenebræ caligine furua
Ecclesiæ cælare diem. commune per omnes
Supplicium timor ille facit, custodia Petri
Publica pœna fuit. proprium sed pastor ouile
Seruato custode regit, quem ditat honore
Ter dominum confessus amor, de nomine petræ
Nomen Petrus habens, æterna uocabula porta
Fundamenta gerens nunquam passura ruinam.
Expectate tuis cunctoq; in tempore charus
Et nobis iam Petre ueni simul omnibus exi
Quos stimulat nūc cura prior. iam nocte profunda
Angelus astra ferens, ergastula candidus intrat,
Se comitante die. cœli ueniente ministro
Carceris umbra fugit, pulsæ periere tenebræ:

Lucifero radiante nouo color exulat ater,
Et mutata uident nocturna crepuscula solem.
Custodum uallante manu, inter uincula Petro
Corpore somnus erat. sed cum uigilaret in illo
Quæ nescit dormire fides, hoc cantica clamant
Dormio corde uigil. læti documenta figuræ
Discite, qui liquido meruistis fonte renasci.
Æque forma manet sacrato in corpore Petri.
Cernite corde pio, docet hanc uirtutis apertæ
Angelus ipse uiam, tangens latus impulit in qua
Ecclesiæ stat parte caput, qua nuntius ortam
Nouerat, inde leuat. lateri subnexuit arcæ
Ostia sancta Noë, clausus animalibus hinc est
Diluuio uastante salus producitur Eua
Dormitante uiro, lateris generata propago
Nomen habens uitæ, si nunquam culpa fuisset
Sic mansura magis. Christus post mysticus Adam
Dignatus dare membra cruci, atq; in carne perēpta
Morte premi, qua uita redit: noua dona liquoris
Per lateris sacrauit iter. nunc angelus illa
Petrum parte uocat, mens credat ut omnis in ipsa
Ecclesiæ constare decus, teneatq; superno
Assertore fidem, quo calciamenta mouente
Hi meruere pedes, tetigit quos dextra magistri.
Quæ totum mundauit aquis, gradientibus illis
Conclusæ cessere fores. putat omnia somno
Ludificante geri, cui præmia uera parauit
Maiestas ignara doli. iam ferrea claustris

Porta patet, rigidi laxant ſua uincula poſtes.
Gentibus abſcidens duræ feritatis acumen
Aſpera cuncta domat, ne ianua fixa uetaret
Orbis iter, quo curſus erit. Dic gloria rerum,
Ferrea quid mirum ſi cedunt oſtia Petro?
Quem deus æthereæ cuſtodem deputat aulæ.
Eccleſiæq; ſuæ faciens retinere cacumen,
Infernum ſuperare iubet. mox liber ab hoſte
Diuinum celebrauit opus, quem prima puella
A tenebris remeare probat, quia gratia Chriſti
Rem dedit eſſe parem. uiſus adit ipſe reſurgens
Fœmineos, loquitur redeuntis gloria carnis.
Ad ſexum quē mater habet, patet hinc quoq; uatem
Eccleſiam ſenſiſſe ſuum. quæ gaudia portet
In cunctum diffuſa gregem. quis talia fando
Explicet, aut uerbis attollat pondera rerum?
Maximus ille pauor, gelidos qui ſtrinxerat artus,
Lætitiæ menſura fuit. manet omne per æuum
Pignoris huius apex, & ſyderis obtinet inſtar
Corpore quam Petrus ſacrauit, & angelus ore
His ſolidata fides. his eſt tibi Roma catenis
Perpetuata ſalus, harum circundata nexu
Libera ſemper eris. quid enim non uincula præſtent
Quæ tetigit qui cuncta poteſt abſoluere? cuius
Hæc inuicta manu, uel religioſa triumpho
Mœnia, non ullo penitus quatientur ab hoſte.
Claudit iter bellis, qui portam pandit in aſtris.

FINIS LIBRI PRIMI.

ARATORIS POETAE CHRISTIANISSIMI IN ACTA APOSTOLICA LIBER SECVNDVS.

DE EO VBI SAVLVS, QVI & Paulus, apud procõſulem Paulum prædicauit in Papho. CAP. XXV.

Spiritus accenſam, uerbo radiante, lucernam
Sub modio lucere uetans, Secernite Saulum
Dixit in oris opus, quem mox ſacrauit euntem
Impoſita Petrus ille manu, cui ſermo magiſtri
Omnia poſſe dedit, Cyprum Salaminaq; linquens,
Pergit adire Paphum, quæ fertur amoribus olim
Dedita, ſacrilegæ manſiſſe libidinis antrum,
Aligerosq; uagos ſtadio coluiſſe procaci.
Hinc operum procedit apex, quia gratia maior
Ad delicta uenit. culpas huic poſſe remitti
Exemplnm iam Paulus erat. quàm ſplẽdida dudum
Materia eſt adiecta uiro, primordia caſta
In luxus regione ſerit, fructusq; pudicos
Multiplicat laſciuus ager. cui neſcia poſt hæc

Diffi-

Difficilisq; foret, cum sic uideatur honestas
De turpi cepisse loco: pars ne qua uacaret
A meritis ieiuna, tamen molitur iniquus
Eloquio certare magus, contraria semper
Virtuti fecere uiam. iaculata retorquens
Ecclesiæ bellator ait: Fallacia monstrat
Quo pereas genitore satus, confinia mortis
In tenebris patiere tuis, neq; cernere solem
Tempus adusq; datur, rerumq; attendere formas
Artificem quibus esse negas. tunc nubila uultum
Ceruicis notis fixere, & pectoris atri
Venit in ora color. quærit iam calle negato
Quo duce tutus eat, cuius pede gressibus instet.
Quis tribuat miseratus opem, uacuasq; per auras
Erroris palpauit iter: proconsule Paulus
Mox didicit lucere fidem, cui caussa uidendi
Nox aliena fuit. non sunt noua Paule salutis
Obsequia, & lucem tenebris bene surgere nosti.
Omnia secretam referant documenta figuram,
Si libeat uigili pulsare latentia sensu.
Iure docens Paulus miracula condere cœpit,
Ex oculis iubar unde sui micat altius oris,
Amisso crescente die. sic nuper iniquum
Subdere dignus erat, tenebrisq; fatentibus hostem
Vincere, qui cæcus meruit sine fine uidere.

DE EO VBI PAVLVS ANtiochiæ in synagoga predicās, de egressu populi Israel tulit mentionem.

CAPVT XXVI.

ANtiochi dictam de nomine uisitat urbem
Paulus, & extemplo properat dare uerba cateruis,
Quas synagoga tenet. dextraq; silentia mandans
Nostis ait, patribus tellus Ægyptia nostris
Qua posuit feritate iugum, crudelibus aruis
Quos rapuit per signa deus. quibus omnia cedens
Mutauit natura uices, cum uirga fugauit
Terga maris, fluctusq; suis stetit exul ab oris
Puluereo de calle placens, pontiq; facultas
Obsequio est subiecta pedum, redeunte profundo:
Naufragium factura reis, quæ uertere iussa
Per uarios sua iura modos. his strauit arenas,
His cumulauit aquas iustis uia fontibus unda.
Cum percussa silex uenis spumauit apertis,
Æquoreos enixa lacus de uertice sicco
Flumineum largita uadum. non pristina morem
Gessit origo suum, ueterem nec præbuit usum,
Dona nouella gerens, quam lex æterna coëgit
Non innata sequi, disiunctaq; semina monstrans
Posse dari de rore dapes, de caute liquores.
Nam ne pauca pijs fluerent miracula caussis,
Saxa uomunt latices, & inundant nubila panes.
Aëriusq; liquor solidis induruit escis.
Quæq; diu uacuas tenuerunt agmina fauces,
Frugiferis saturantur aquis, nimbiq; coloni
Dant epulas, pluuiamq; uorant, & manditur imber.

Sic inuicta manus, sic gratia plena creantis
Scit querulos nutrire greges, & ponere sacros
In patria meliore choros, ut uentris amœni
Fructus ad æternæ florescat semina uitæ.
Dauidica nam stirpe satus genitrice Maria
Christus adest, quem tota canunt oracula uatum
Venturum sub carne deum, seseq; creantem
Virgineos intrare sinus. euoluite quicquid
Sabbata uestra tegunt, typicæ documenta figuræ
Perspicitis fulgere sacri præsepibus agni,
Cuius ab igne senes hauserunt dicta prophetæ.
Et dedit ante loqui quod cœpit postea nasci.
Clamauit uirtute potens Baptista Ioannes:
Non ego sum, post me ueniet, cui tangere non sum
Calciamenta pedum dignus, neq; soluere summa
Quæ ligat excelsas humilis corrigia plantas.
Quàm bene uox Pauli cecinit præcepta lauacri,
Permiscens antiqua nouis, nec epistola cessat
Hæc iterare docens. patres baptismate nostri
In rubro fulsere freto, sub nomine Mosi
Per legem, cum petra simul sequeretur euntes.
Nā petra Christus erat. qd adhuc gēs dura requiris?
In libris sonat ecce tuis, ne credere tardes.
Consule signa maris, quæ mystica dona susurrant
Temporibus uentura crucis, cum sanguine Iēsus
Tinxit aquas, laterisq; uno de uulnere fluxit,
Quod uitæ tria dona daret, rubor æquoris ille
Caussa futura fuit. sic conditor abluit omnes.

Sic emit, hic pretij color est in gurgite ponti.
Apparentq; uado miracula debita ligno.

DE EO VBI PAVLVS INFIRmum pedibus curauit in Lystris. CAP. XXVII.

IAmq; Licaonios incedens passibus agros,
Lystrā Paulus adit: fuit hac tūc claudus in urbe
Supplicio comitante satus, uestigia ferre
Nescius ex utero, membris pars cœperat ægri
Se nascente mori, comperto dogmate Pauli.
Quo monitore piæ tendunt ad sydera mentes.
Mox uoluit diuina sequi, bene claude iacebas.
Has primum graditure uias, petis æthera mente,
Cum nec dum mouearis humo, pedibusq; negatis
Longius ire uales. Paulus speculatus in uno
Pectore quid caperet, claudiq; fidelis amorem
In uerbo iam stare dei, sic clarius inquit:
Surge citus, rectusq; tuis imponere plantis
Exequitur præcepta salus, & calle nouello
Progreditur persona uetus, motuq; frequenti
Pulsat ubiq; solum, per quæ omnia currere tentās,
Sæpe timet quod nescit iter, modo gressibus ortus
Annoso languore senex. quod ut agmina cernunt,
Exclamant, dominumq; uocant, ac serta ministrant
Et mactanda feri procedit uictima tauri.
Paulus ad hæc tunicam rumpit festinus, aperta
Sic prohibens ratione uiros: Solennia nobis

Cur precor ista datis, fragili quos corpore constat
Terrena sub lege premi? fuit impius olim
Relligionis honor, cum numina fusa metallis
Artifices timuere suis. cum templa dicarent,
Abscisis de rupe deis, tunc forte libebat
Innocuos mactare greges fibrasq; tepentes.
Consuleret, uocem pecudis morientis in extis
Quærere, nunc libeat uanis cessantibus aris
Æterno parere deo, qui semina uitæ
Præbuit, & uarijs prouentibus arua locauit.
Cuius ab imperio plenis consurgit aristis
De grano moriente seges, palmesq; recisus
Vulnere conceptas fœcundius educat uuas.
Quo moderante polum succedunt solibus imbres,
Tempora temporibus. quæ cum fugitiua recurrunt
Post sua terga, uagi constantia permanet anni.
Discite iam uerum sacra de uirgine natum,
In terris celebrare deum, nec uota feratis
Lanigero damnosa gregi, quos liberat agnus
Vnicus, ablutum qui sanguine comparat orbem.
His dictis instructa fides, sed corporis usus
In geminum processit opus. duplicemq; figuram
Personat una salus, toto quod in æquore mundi
Ecclesiæ duo sint populi, per uerba duorum,
Cui plenas captura duas facit esse carinas.
Nanq; hæc humano generi collata uicissim
Claudorum docuere pedes, quibus astat imago
Singula quæq; regens, populo communis utriq;

Quem Petrus antiquis tribuit conſurgere plantis
Ad portam uicinus erat. gens uenit ab illo
Circunciſa loco, pſalmi, lex atque prophetæ
Qui Chriſti cecinere diem, quem Paulus ab armis
Erigit, ad templi nunquam conſederat ædes,
Longinqua tellure iacens. quia gentibus orſus
Cœpit ab ore pio ſolidæ ueſtigia mentis
In turbas proferre rudes, populoq; mederi,
Quem latuit uox priſca dei. ſic claudus uterque
Cum properat, genus omne leuat, gentisq; ſalutem
Perſonæ ſignauit item, quæ gloria rerum
Contulit, ut Petro Paulum gerat ordo ſecundum,
Qui fundamentis manet architectus in illis.
Vt tamen auctoris memoremus ad omnia laudes,
Hi duo ſunt cæci, properantibus undique turbis
Qui domino dixere ſimul: Fili optime Dauid
Da tenebras exire graues, da cernere lucem,
Quam neſcimus adhuc. ſubitum tunc illa medelæ
Semper amica manus iubar intulit, atque reliquit
Nox oculos, exulq; dies illuminat orbes,
Expauitq; redux inopina crepuſcula uiſus.
Hos populos licet eſſe duos, quos noxia uenæ
Cæcauit natura ſuæ, clementia Ieſu
Tunc celebrauit iter, cum tempora carnis habere
Se uoluit, de luce nouat purgatq; figuram
Quam delicta dabant, moxq; integra fulſit imago
Quæ meruit ſentire deum. pars iuncta cerebro
Maxima ſunt oculi, creat hos in munere Chriſtus

Qui

Qui caput & rerum splendor est. pars omnibus una
Sunt in fine pedes, hos sanat in aggere cura
Vocis Apostolicæ. quomodo speciosa uocantur
Quæ pacem cunctis portant uestigia terris
Exortum est lumen tenebris per dona magistri.
Hi statuunt gressus quibus est sors tradita uerbi
Vt uigeat medicina sequens bonitate prioris,
Paulatimq; salus in totum transeat orbem.

DE EO VBI ITERVM IN eadem synagoga de passione & resurrectione domini prædicauit.

CAPVT XXVIII.

SÆpius obscuris radios infundere feruens
Mentib9, hæc rursum memorauit in ordie Paul9
Postquam signa dei carnis uestitus amictu
Christus ubiq; dedit, faciens manifesta quod orbi
Venerit ipse salus, stimulis agitata furoris
Impia turba fremens, petit hunc ab iure Pilati
Suspendi, figiq; cruci. terrena propago
Vota quod optanti non possent omnia ferre
Sponte salutiferi cesserunt munera Christi,
Qui libertatis pretium tibi uenit ab astris,
Perdita restituens, tumulisq; iacentia tollens.
Respice q̄ proprio maneas obnoxia regi,
Ne pereas, uult ipse mori. post tristia facta
Quin etiam custode dato, signare sepulchrum

Ad geminum uoluere nefas, dominoq; paratam
Surgendi damnare uiam. Proh cæca uoluntas,
Quæ putat æternum mortali lege teneri,
Et non posse sibi post funera reddere membra,
Qui toties aliena leuat. meministis ab ore
Dauidicæ resonare lyræ: Corrupta uetabis
Sanctum nosse tuum. poterat ne puluere læti
Ferre moras qui uita manet? quem suscitat auctor,
Nil patiens de morte deus. mors deniq; uicta est,
Vincendi transgressa modum, qua iudice tacto
Linquere iußa reos spolijs uacuata uetustis,
Per sua bella cadit. ueniensq; absoluere uinctos,
Non retinendus erat. sors ultima cœpit auerni
Iam uita præsente mori, quæq; omnia subdens
Ante fuit, tunc ipsa perit. triduoq; peracto
Lucis iter quod fecit adit, quo tota resurgit
In domino natura suo, de lege uidetis
Laxari non posse neces. hunc quærite, cuius
Sanguine mundati regno sociamur herili.
In cuius iam parte sumus, sub pignore carnis
Quam uoluit portare deus. Tunc dogmata quosdam
Ecclesiæ dant ista uiros, uetuere loquelas
Vlterius proferre pias. O semper inanis,
O sterilis Iudæa tibi, quæ semina uitas,
Ne fructus afferre queas. quibus ore magistri
Paulus ait: Vos ista quidem uos nosse deceret.
Ast alijs hoc lumen erit. nam scripta fatentur:
Lumen in extremis posui te gentibus esse.

Genti-

Gentiles stupuere globi, fontemq; sequuti
Sumere promissæ cupiunt nouitatis honorem,
Et lympha genitrice sati meruere renasci.
Conuenior ratione loci pro munere tanto
Historiæ pulsare fidem. quæ prodidit olim
Cum populos gentesq; duas in uentre Rebecca
Ferret, & angustis includeret agmina muris.
Consuleretq; rogans oranti corde tonantem
Responsum meruisse dei. Prior, inquit, in istis
Inferior breuiorq; manet, maiorq; minori
Seruiet, & iuuenis palmæ potietur honore.
Quicquid in hoc utero fœcunda puerpera gessit,
Ecclesiæ conceptus habet, formamq; sequentem
Gentilis concursus agit, qui crescit in aluo
In qua uictor erit, quod iam meminisse necesse est.
Et studijs celebrare bonis, famulemur ut illi,
Cuius ab effectu nos contigit ante uocari,
Quàm nasci, qui dona priusquam tempora præstat.

DE EO VBI PAVLVS HIEROSOLYMAM Petro vel cunctis apostolis de circuncisione, quam Iudæi nouerant, retulit quæstionem.

CAP. XXIX.

IAm rabidas hominũ Paulus superauerat iras
Velificante fide, subitas uomuere procellas
Iudaica de nube doli, non primitus ulli
Posse lauacra dari, quam circuncisio carnis

Accedat de lege dei. gens dura quid ultra
Ad lapides ferrumq; uocas? hoc umbra figuræ
Non species mansura fuit. simulata relinque
Quæ iam certa uides. Christi processit ab ore
Vita manens, omnesq; iubet de fonte renasci
Qui ueniunt. cur membra secent, partemq; resoluat
Cum totum saluare queant? ne quære uetusto
More premi nouitatis opem, deflexaq; retro
Lumina constitui, postquam uia rectior omnes
Dirigit, & cœlis illustrat sentibus orbem.
  Lite sub ambigua Paulus loca tendit ad urbis,
Cui radiant monumenta crucis, sanctosque reuisit
Iuris apostolici proceres, quibus omnia præsens
Quæ sint gesta refert. Petrus, cui maxima cura est
Commissos augere greges, ad pascua cunctos
Se duce læta uocans, has explicat ore loquelas:
  Cernitis æternum sæclis memorata uetustis
Quæ populo docili cecinerunt ore prophetæ,
In nobis complesse deum, qui maluit emptor
Omnibus esse salus, nullum discedere passus
In pretio quo uitæ redit, mihi iussit apertam
Gentibus hanc monstrare uiam. quid uota morari
Tardarique iuuat, quid ue hæc ænigmata cana
Misceri cum luce noua? quos gratia purgat,
Vt ueniant lex nulla uetat, cœlestis amoris
Materia est festina fides. hanc Christus adoptat,
Hanc facit esse suam, qua quisque merebitur uti
Circuncisus adest, & iure renascitur undis.

Pastorem statuere sequi, placet ergo ministris
Ire simul, scriptisq; pijs absoluere gentes.
Hoc illis non stare iugum, tamen esse cauendum
Ne simulachra colant, quorum libamina semper
Execranda forent, ne suffocata cruore
Quæ maculantur edant. ne sæuior hoste libibo
Hos impura premat, quos lux baptismate mundat.
Clarius ut liqueant huius documenta figuræ.
Et progressa prius cur iam discedat imago,
Principium meminisse iuuat. Deus, inquit Abraham
Vt testamentum tibi nunc soboliqué perenne
Constituas in carne meum, præputia ferro
Circuncide libens, & fœdera necte superna.
Secretam scrutemur opem, uideamus in isto
Vulnere pacta dei, qui testamenta recondit
Præscius, ut terris consortia iungat olympi
Quæ didicit iurare puer. qui primus ad undam
Repperit ecclesiæ currentem fonte Rebeccam.
Corporis ille locus quo circunciditur Abram
Luxuriam lasciuus habet, uitijq; minister
Naturæ sub lege iacet. pater ipse futurus
Seminis, unde salus ad uitam pullulat orbis.
Euacuat quæ culpa grauat, truncata libido
Virgineum promittit opus. hæc nanque propago
Diuinum concepit iter: hinc sacra Maria est
Ad partum generata nouum, quæ coniugis expers
Mater inest, natusq; dei de uirginis aluo
Emicat, atq; hominem mediator in omnia complet
Hinc

Hinc terrena leuans, illinc cœlestia præstans.
Præterit ergo uetus Christo nascente figura.
Hæc facies ius omne nouat, cultroq; fugato,
Spiritus ardescens cor circuncidit in undis.
Qui sanantur aquis, ne figant uulnera membris.

DE EO VBI PAVLVS A SPIritu prohibetur in Asia prædicare. CAPVT XXX.

NEscius interea curis laxare quietem,
Paulus in orbe docet, uerbiq; ligonibus oēs
Excolit, & fidei cogit flauescere messem,
Errorum fugiente gelu. quem spiritus almus
Hæc Asiæ proferre uetat, nec Mysia quiuit
Diues agris huius tunc semina ferre salutis
Fœcunda ieiuna solo. uir quippe Macedo
In somnis hæc uisus ait: Miserere precamur
Illyricos dignare sinus. O gratia quantum
Improuisa parat, subito flammantur amore
Qui positum iam tempus habent. sic nocte fugata
Doctiloquus conuertit iter, fructuq; loquelæ
Nescitur esuriens Macedonia, perq; soporis
Dona salutiferam meruit comprendere linguam.
Quæstio crebra sonat, si plenus munere largo
Prædicat omnipotens: Non ueni perdere mundum
Sed saluare magis, faciat quæ caussa negari
Hæc alijs alijsq; dari. cum prodiga Iesu
In commune uelit pietas succurrere cunctis.

Suppetit affatum exemplorum copia, nosq;
Lectio multiplicem docet hac in parte figuram:
De qua pauca canam, Luca narrate relatu
E populo quidam Christo comes ire rogabat,
Quem secum prodire uetas. qui deinde tacentem
Sponte uocat, nouit mundans interna magister
Quæ uerbum iam corda ferant: quos obstruat intus
Error iniquus adhuc, ut tunc doctrina ministret
Officium, cum tuta uenit, ne sancta quod inquit
Incipiant uiolare canes, cœnoq; grauati,
In margaritas uertant contagia porci.
Altera res etiam superest in carmine dura.
Sed quibus ex ueteri patuerunt omnia fonte,
Ore datas tenui facile est aduertere guttas.
Exodus ille liber memorat uelamina sacri
Pontificis, qua nempe queat splendescere ueste
Officijq; habitum nitido componere cultu.
Qui segmentatus medijs altaribus astat.
Quas inter species parili numerantur amictu
In fœmore exuuiæ, quibus indumenta pudori
Progrediens ad templa locet, studeatq; sacerdos
Obstrictis renibus mysteria castus adire.
Quod statuit lex prisca magis, deuinctaq; iußit
Tunc hæc membra tegi quæ poßidet atra libido,
Cum properat libare deo. laxata relinquens
Coniugio post sacra tamen, ne partior usus
Ad sobolis non staret opus, sterilisq; marito
Connubij frigeret amor. cum certa propago

Hoc ſolenne gerens, nullos admitteret unquam
Externa de ſtirpe uiros, ubi nonnunc priſco
Ex adytis perdurat honor. prolesq; per æuum
Sanctificanda redit, uicibus ſupplenda creandi.
Eccleſiæ nunc alma fides ſine fine pudicos
Pontifices iubet eſſe ſuos, & quærit in omni
Cauta tribu quos rite probat. nec ſanguinis iſte,
Sed meriti ſucceſſus erit, tamen illa figura
Qua ſine nulla uetus ſubſiſtit littera demum,
Hac melius nouitate manet, uariatq; recurrens
Alterna ratione uices, ne forte ſacerdos
Tunc generaſſe uelit, cum nec dum mente capaces
Cernit adeſſe greges. cumq; inſtat nobilis ardor
Diſcendiq; fames, ut apertius ora reſoluat
Ne quiſquam ieiunus eat. nam ſemine uerbi
Prolem poſſe dari, Paulus quoq; ſæpius inquit,
Filioli dicendo mei. iuuat ergo parumper
Eloquium genitale premi, ſtudiumq; docentem
Diſpenſare ſuum, laxans pro tempore uires
Ingenij ſtrictasq; ferens, ne fuſa profani
Conculcata terant, mandatis ſancta reſeruans.
Fas uetat inde queri culpis hoc imputat Adæ
Venæ pœna ſuæ. quid enim rea fauce parentum
Progenies ſibi iure petat, ſator ille benignus
Ni donare uelit, quicquid temerarius error
Corrupto natale tulit? uia ſola ſalutis
Affectus parcentis erit, miſeratio ſemper
Conditione caret. præſtans indebita Chriſtus

His pi

His pius accelerat, iustusq; his munera tardat.

DE EO VBI PAVLVS IN Philippis a puella Phitonem iussit exire.

CAPVT XXXI.

IN Macedum terris cum mœnia nota Pilippi
Doctoris celebraret iter, bacchata puella
Sub stimulo Phitonis ait: Paulum esse ministrum
Æterni scitote dei, professio uera
Mendaci de teste sonat, uocemq; fidelem
Perfidus auctor habet, sed non defertur honori
Quod cogit formido loqui, nec mente cohæret
Nudus amore timor. Paulus miseratus ab atro
Dæmone corda premi, nolensq; licere profano
Diuinas aperire uias: Fuge dixit, & ista
Vlterius tentare caue. nil iussa moratus
Hostis abest, uacuamq; domus possessor iniquus
Deserit, ac profugo mulier sanata periclo
Conticuit de laude uiri. quæ cœpta peregit,
Plusq; tacens hoc esse docet, de munere uulgi
Hæc quæstum faciebat heris, quos turbidus implet
Quo caret illa furor, populiq; procacis in aure
Seditione fremunt, Romanis obuia sacris
Sacra dari, ritusq; nouos exire per orbem
Et ueteres cecidisse deos. tunc agmina raptim
Fustibus innumeris eliso corpore Pauli
Conueniunt ubi carcer erat, quem sedibus imis
Includunt comitante Sila. uestigia quorum

Ligno mersa cano uinclis tenuere beatis.
O fœlix de clade locus, cui clara refulgent
Lumina pro tenebris, in quo dedit esse perhennem
Nox antiqua diem, niueam translatus in aulam
Ecclesiæ, cunctisq; ferens modo dona salutis.
Quàm bene carcer erat, tota concurritur urbe
Qui primus noua tecta petat, qui ue oscula figat
Postibus, & tacta sacretur parte chilindri.
Iam nocturna quies per corpora serpere fessa
Cœperat, exiluit tellus imitata ruinam
Visceribus concussa suis, & claustra relaxans
Mota uagatur humus, seruitq; canentibus hymnum
Tempestas famulata soli. Proh quanta patescis
A nullo superanda fides, ueniente periclo
Pœna fugit, geminoq; metu discrimina crescunt,
Vt perdant tormenta locum, tremefactus ab alto
Excutiens sua membra thoro, cum libera custos
Cernere antra necis, gladij mucrone retecto,
In uigilum uult ferre manum. sed non licet illi
Paulo teste mori, cuius solamine uitam
Repperit, atq; suo meruit de carcere solui.
Descendensq; domum, sacris fomenta ministrat
Vulneribus, liquidamq; parat sibi reditus undam
Cœlestem necturus aquam. nam corda saluti
Figere Paulus amans, cunctos simul amne fluenti
Diluit, æthereí patuit cui luminis ante
Gratia non perimi, creuit post uita renasci.
Blandiloquis olim capta est sermonibus Eua

Deceptura uirum, nunc improbus ora puellæ
Qui tunc dæmon agit, repetens ad crimina ſaxum
De quo prædo fuit, multis uentura cauendo
Peccati conceptor erat. ſed apoſtolus Adam
Iam melior, cœleſte leuans in imagine ſignum,
Qui fuerat terrenus homo, nec certa recepit.
Nam fallit quod ab hoſte uenit, metuamus ut omnes
Hoc audire nefas, nec corrumpamur amari
Melle doli, ſi uera canat qui falſa miniſtrat.

DE EO VBI PAVLVS CVM Epicureis, Stoicis, philoſophis decertauit. CAP. XXXII

INgenijs claris & linguis Paulus Athenas
Ingreditur, tumidamq; feris conflictibus urbem
Eloquio torrente premit. quem turba profari
Doctiſonis mirata modis. quibus inquit ab oris
Verborum fluit iſte ſator? plebs neſcia Paulum
Semina ferre uocat, fruiturq; errore magiſtro
Vera loquens. nanq; hic fœcundus in orbe uiator
Ambulat atq; colit, cuius labor omnibus inſtat,
Vt creſcat diuinus ager, purgataq; fructum
Mens humana ferat, lolij ne ſordeat herbis,
Quam ſegetes portare decet. munus æmula cogit
Ad proceres hunc ire ſimul, quibus ædidit adſtans
Cecropidæ quos fama canit ſermone diſerto
Gymnaſijs uernare ſuis, ubi præſidet altus
Sacrilegæ nouitatis amor, uos cernimus aram

Ignoto posuisse deo, qui condidit astra,
Qui pelagus terrasq; dedit, quem uita parentem
Vt moueamur habet, cuius spiramus ab igne,
Cuius imago sumus, de quo cecinere poëtæ
Hinc hominum constare genus, quẽ prædico cuncta
Sanxit ab ore suo. cur hæc diuina uocatis
Quæ facitis, uacuoq; metu cœleste putatis
Auxilium quod gignit humus. natura metalli
Visceribus iacet ima soli, quibus eruta sumit
Ingenij fabricãtis opem, seu numina templis
Hinc ueniant seu uasa focis, sibi caussa timoris
Ars operata deos. dominum super omnia fusum
Claudere nemo potest, paruisq; artare figuris.
Quod capitur minus est spatio capientis, in auro
Materia est, opifex rerum non sustinet usum,
Quem simulãt quos ipse creat, quàm dura luetis
Crimina, quàm stultam sese sapientia uestra
Iudicij est sensura die, cum corpora Christus
Surgere cuncta iubet, tormentaq; fine carebunt.
Vtq; reos cruciet, seruat quos deuorat ignis.
Sic caro iuncta deo carnales expiat actus.
Et commissa sibi coram hac examinat auctor,
Qua uoluit moriente pati. quã funeris expers
Viuificare uolens, post tartara reddidit astris
Hæc multos ad dona uocant, Dionysius ipse
Primus in arce loci, noua præmia iungit honori,
Complexusq; fidem, sic incipit esse sophista:
O lupe Paule rapax, dedit hoc benedictio Iacob

Nomen habere tibi. quid iam remanebit in orbe
Quod non ore trahis, postquā solertia grata
Cessit, & inuictas doctrina uincis Athenas?
Cur Epicureus uel Stoicus impia soli
Bella cient? reserare opus est, quo nomine multi
Sectarum coiere greges, uitam ambo beatam
Elegere sequi. quā corpore diligit alter,
Hic animi uirtute colit, dat & actio Pauli
Ad uitæ præcepta uiam. sic themate iuncto
Hi magis alternis soluerunt uocibus ora.
Corporis atq; animæ commissus partibus extat
Plenus homo, sed nunc studijs diuersa sequentes
Ambo uolunt quod uenter habet. uas lumine plenum
Subdit utrunq; deo, uideo clamans caro menti
Quàm sit iniqua meæ. rursusq; salubriter infit,
Non propria de parte geri quod gratia donat.
Hoc celebremus iter, uita est, quia Christus & ipse
Se uocat esse uiam, per se gradiamur ut ad se.
Sanctaq; ne pedibus possit cessare lucerna,
Præco datus fidei uestigia suggerit orbi.

DE EO VBI PAVLVS CO rinthi apud Aquilam manens, po pulum cōuertit ad dominū. CAP. XXXIII.

Attica discedens iam liquerat agmina Paul9
Eloquijs superata pijs, bimarisq; Corinthi
Mœnia iūcta petēs, populosam reppetit ur
Quæ licet alterni cōtingeret æquoris undā, (bem

Perpetuas sitiebat aquas, ubi ponticus ille
Aquila tunc præceptor erat, uir plurima laudis
Instrumenta gerens, cuius se Paulus amico
Contulit hospitio, sociam dignatus adire
Artis amore domum. nam scenæ factor uterq;
Pollebant operis studijs, & dogmate legis.
Christus ait: Nunc Paule doce, non obuiat ullus
Me comitante tibi. quæ sit mihi mœnibus istis
Turba uides. insiste loquens, ego pectora firma
Ista mouent nullos unquam de munere tardo
Posse queri, gratis quod dat clementia Christi
Tecta sub ambiguo lateat ne forte figura.
Qua dabitur ratione canam, de nomine sæpe
Argumenta trahi, documentaq; maxima gigni,
Scripturæ cecinere piæ. iuuat altius ergo
Quærere qui Paulo charus coniungitur hospes
Factus in arte comes, sub cuius imagine caussæ
Sic uocitatus erat, quali ue decorus honorem
Hac quoq; parte placens. Aquilæ natura fidelis
Sponte gerit quod forma tenet. nam debilis æuo
Et declinatis senior iam uisibus ales
Flumminuomo sub sole iacet. pennasq; grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaq; lumina pandit.
Atq; oculos radijs ardentibus ingerit ægros
Ad ueterem reditura diem. sic dona caloris
Languida sumit auis, cuius de fomite uires
Accipit, & prisci reparat dispendia sæcli.
Cui ue sola forent, quæ feruidus incutit æstus

Per laticum purganda uadum. ter mergit in undis
Et senium deponit aquis, iuuenemq; decoris
Effigiem de fonte leuat, quis apertior actus
Religionis erit, cum ueri lumine solis
Tangimur. antiqui contagia soluimus æui
Accedente fide, lympha mox matre renati
Conspicimur nouitate rudes. infantia rursus
Fit recidiua seni, gemino uenientibus ortu
Hic melior natalis adest. bene conscius huius
Alitis exempli, quem spiritus egit opima
In cithara uersare manum. renouaberis, inquit,
More aquilæ, qua lege datur sentire, probatis
Laude placere typi, quod firmant cantica iusti.
Nec uacat ars Pauli socio celebrata sub ipso
Secreti uirtute boni. tentoria quippe
Fortia mobilibus fabricabat in aggere testis.
Longius hæc abiens peregrinus ubiq; uiator
Erigit, atq; hyemes solesq; bis pellibus arcet.
Nos quoq; per culpam prima de sede repulsi,
Exilio mundi iacimur, uia reddita tandem
Qua patriæ repetamus iter. munimina nobis
In castris sunt Paule tuis, ne criminis imbres
Tempestas mundana ferat, scelerumq; uapores
Ignitus tentator agat. sub tegmine tali
Tuta salus nullum discriminis excipit ictum,
Nec prostrata feri succumbit uiribus hostis.
Mystica signa duces præmittunt laudibus artis
Pisces Petrus agens, homines capit æquoris hospes

In sacris persistit aquis, habitacula Paulus
Dum terrena leuat, docet ut cœlestia condat,
Factaq; sæpe manu, nunc construit atria uerbo.

DE EO VBI PAVLVS EPHEsi. xij. viros, qui a Ioāne baptizati sunt, in Christo baptizauit.

CAPVT XXXIIII.

VLteriora sequens lustratis finibus arua, (dā
Cōueniēs Ephesum Paul9 docet, atq; ibi quos
Prospiciens adstare uiros, an spiritus almus
Venerit his quæsitor ait. qui fonte Ioannis
Se dudum maduisse ferunt. nam nominis huius
Expertes huc usq; trahi, quos flumine sacro
Abluit, & sanctus mox spiritus ora repleuit,
Verborumq; dedit solitis uirtutibus imbrem.
Sæpius arma mouent ista de parte profani,
Et bellare parant. quibus ut contraria possim
Fundere tela loquens, tu nunc mihi largius ora
Spiritus alme riga, sint ut tibi dogmata digna
Quæ dederis. tu uocis iter, tu semina linguæ,
Tu dicture ueni, qui per tua munera semper,
Quæ reddamus agis, doniq; resuscipis usum.
Nomine uenturi præcursor in orbe Ioannes
Exhibuit baptisma suum, dominoq; parauit
Ipse uiam, memorans cunctis baptisma futurum.
Post aliud, quod iure datur, quod trina potestas
Illustrare solet, sed quod magis eligit huius
Tangere Christus aquas, formā facit omnibus ad se

Curre

Currere fonte pio, sacram ne deserat undam
Vlterius mortale genus, quam corpore mundo
Et dominus dignatus erat, cum diluit amnem
Per famulum mergente deo, iam flumine tacto
Discipulis hoc cessit opus, quos dogmata plures
Baptizasse canunt. serui cessare lauacrum
Fas fuerat ueniente dei, prænuntius ex quo
Dixerat ista prius, quo fecit tempore Iësus
Iam plenum baptisma geri, uelut ante Ioannes
Insolitum propriumq; daret. quæ regula Paulum
Compulit ut Christi deberent fonte renasci.
Quem non uenturum, sed iam uenisse Ioannes
Insinuans, digito cælestem prodidit agnum,
Hunc peccata canens à cuncto tollere mundo.
Quid geminum baptisma cupis simulare profane.
Dissona non iterat, repetitio rem tenet ipsam,
Non aliam, bisq; illa foret, quæ primitus esse
Cœpit, & ipsa redit. nam cum discordet origo
Principij, finisq; sequens, & singula dici,
Et patet esse semel, nulloq; errore grauantur,
Quæ collata simul possunt diuisa probari.
Cum tamen hæretica nigredine plenus auerni
Polluitur quicunq; lacu, si lumen habere
Ecclesiæ uult forte piæ, non cogit ad undam
Nostra fides hunc ire iterum. quia nomine trino
Dogmata praua trahūt, nec quis sed qđ dare possint
Explorare solet, positæ quem uera fateri
Instituere manus, solusq; repellitur error

In diuersa trahens, quod spiritus efficit unum.
Hos etiam bis sex memorat scriptura fuisse.
O sacer & fœlix numeri modus, agmine fuso
Cum meruere cibi damnorum semine nasci,
Iuris apostolici lata est tot gloria uasis.

DE EO VBI IN EPHESO VII. Iudæi, sicut Paulus faciebat, dæmoniacis manus imponentes, ab eodem lacerati sunt & fugati

CAPVT XXXV.

IAm sermone potens Ephesi conuerterat urbem
Paulus, & æthereis fulgebat gloria signis.
Cumq; per innumeros nutarent saucia morbos
Corpora, nec miseros operata refecerit ægros
Artificum medicina manus, uelamina sacra
Absentes petiere sibi, quibus affuit ardens
Vt caderet uapor ille fides, finemq; calori
Altera flamma daret. semicintina deniq; Pauli
Atq; allata palam sudaria fusa per artus
Languorum pressere focos, membrisq; repostæ
Ad nihilum fluxere lues. uigor omnia curans
Tactus erat, milleq; domus à munere cessant
Quod medica de ueste ferunt. uirtute sub ipsa
Spirituum quoq; turbo minax uelut irrita fumi
Pars per inane fugit, ne fabrica pulchra creantis
Quæ plasmata solo cœlestis imaginis instar
Traxit, & auctoris speciem pro pignore portat,
Hospi

Hoſpite ſit polluta ſuo, templumq; decoris
Inficiat prædonis odor. quo tempore ſeptem
Iudæa de ſtirpe uiri noua prælia tentant.
Sic prius affati: Quem Paulus nomine Ieſum
Prædicat, hunc tibimet pariter proponimus & nos.
Peruaſum dimitte locum, uox reddita contra
Chriſtus qui ſit ait, qui Paulus ſentio. nam uos
Ignotos uitare licet, cognoſce furorem
Gens inimica tuum. dæmon regnare fatetur,
Quem ueniſſe negas, atq; hoc conuinceris ipſo
Quo ſtimulante ruis, cui non datur ore placere
Quod terrore mouet. contraria dicere uoto
Cauſſa dei prohibet, quam lex comitatur amoris.
Hæc eſt uera fides, quæ tunc ſpectacula plebi
Quam ue triumphalem, domino uincente coronam
Contigit inde geri, rabido cum murmure frendens
Dæmonis ira ſuis bene noxia rumpit amictus.
Diſſecat & facies, fugiuntq; pericula uicti.
Nudaq; præcipiti conuertunt terga pauori.
Quid Iudæa ferox iam non de clade ſtupebis?
Quæ ſocio ſic hoſte peris, cui criminis auctor
Punitorq; idem eſt, ne ſit te iudice pulſus.
Qua ſimul eſt peccante reus mox fama per urbem
Spargit ubiq; uolans & dæmonis ædere uocem
Quod uirtus eſt ſumma dei, concurrere gaudent
Et latices intrare pios, maculasq; uetuſtas
Fonte lauare nouo, ſanctisq; niteſcere lymphis.
E quibus una datur ſimul inſons omnibus ætas.

 Aſt alij

Ast alij magicis ponunt incendia libris,
Vt mereantur aquas, & uitant ignibus ignes.
Ardua flamma nimis, cuius super aëra fulgor
Euolat, & cœlum tales petiere fauillæ.
Quinquaginta etiam pretium posuere libellis
Millia nummorum, quoniam meruere nocentes
Sic abolere nefas, huius hæc caussa figuræ est.
Lege sacer numerus delicta resoluit, ut olim
Diluit in toto Dauid sua crimina psalmo,
Contractusq; fugat. nam quinquagesimus annus
Cum iubilęus adest, proprij distractio ruris
Antiquo donatur hero seruire coactos.
Libertas amißa perit, mala debita laxat
Creditor, & lumen patriæ uetus aspicit exul.
Quinquaginta etiam cubitis distenditur arca,
Quæ depressa uadis, atq; æquore tuta salutem
Sub numero pietatis agit, seruataq; crescit
Per spatij parcentis opem. quia Christus ubiq;
Condidit ecclesiam uenia fabricante capacem.
Quæ sic cœpta fretis latißima funditur aruis.

DE EO VBI IN EPHESO CONtra Paulum Demetrius argentarius seditionem concitauit.

CAPVT XXXVI.

INfœlix Ephesi Demetrius arte locabat
Sacrilegis delubra locis, argentea suetus
Soluere uota suæ pretio maiore Dianæ,
Cedere cuncta uidens prisci monimenta furoris

Inge-

Ingemit, & uarias his uocibus excitat iras:
Non pudet ô socij nostram cecidisse Dianam,
Quam mundi suspexit honor? mortalibus ultra
Quæ speranda salus, si non per sæcula possunt
Fine carere dij? quæ nunc simulachra sacellis,
Quæ poterũt dare thura focis, quos aduena Paulus
Territat, & quicquid gerimus pro nomine Dianæ
Muta metalla uocat, quorum discedit ab orbe
Relligio, pulsiq; fugam petiere penates.
Et mihi iam uideo subitis lapsura ruinis
Condita fama diu. templi quoq; nobilis ædem
In cineres stragemq; dari, quam prendimus arcem
Quam ue tenemus opem, quibus interclusa facultas
Est operum, crimenq; foret fecisse Dianam
Pergite tempus adest, labor ultimus omnia secum
Si desperat, habet. sola est uia uincere uictis
Formidare nihil, restat sors certa triumphi
Pro superis mouisse manus, insurgite telis,
Et qua uota deam celebrant, hanc arma reposcant.
His dictis plebs mota fremit, magnamq; Dianam
Communi clamore uocant, ac præpete cursu
Itur in obscœnum cum seditione theatrum.
Non alio meritum decuit, caussasq; Dianæ
Lasciuo tractare foro. capit area turpis
Concilij deformis opus, tamen impetus amens
Fluxit, ut in uacuas oculis qui labitur auras,
Nullaq; dispersus retinet uestigia fumus.
O miseranda manus, cur tu præstare laboras

Perpetuam cur esse putas? te teste sacellis
Eruitur fugitiua suis, quo iure pauescis
Qua pereunte doles? cœloq; adiungere tentas
Qua terris remanere negas? nunc ordo figuræ
Explorandus erit, latebrisq; uidendus apertis.
Dicitur è solo Demetrius atria demens
Argento posuisse deæ, cum plura capaci
Protulerit natura sinu, quibus ista metallis
Fingeret, ut fusis armantur uultibus æra,
Ingenijq; manus promittunt uiuere cautes.
Quod si sanctiloquos uoluamus ab ordine libros,
Inueniemus iter, puris quia sensibus aurum
Comparat, argentum nitidis scriptura loquelis.
Nam Psalmus licet ista canat, tu ne inclyte Moses.
Altius hoc memoras, populo cum talia dictas
Aurum & argentum templorum desertæ decori
Quod iacet interius menti, non dura metalli
Materies sub corde latet. sed apertius illud
Exagitat quod Christus amat, mens obtulit aurum
Cui fuerat pretiosa fides, pariterq; ministrat
Argentum, cui uoce sonant bona tympana cordis.
Vt dominum duo iuncta colant, de pectore sensus
De sermone sonus, sic aurum dogmata legis
Argentumq; petunt hoc ad pia templa parari.
Nos quia templa sumus, si crimina cuncta recedant
Plurima uerba monent, quæ Apostolus ipse reuelat.
Corde salus credentis erit, confessio uoce.
Sacrilego res una fuit, Demetrius ædes

Condidit argento, cuius facundia mouit
Hos animos, ut norma probet ſine iudice ſenſu
Numina uana colit, nec de uirtute uenire
Pectoris iſtud opus, cui pars hæc ſola dicatur.
Quæ rationis inops nudam ſerit ore loquelam.

DE EO VBI IN TROIA PAVlus Eutychium de cœnaculo cadentē ſuſcitauit. CAP. XXXVII.

TV quoq; ſigna ferēs, titulos in carmine noſtro
Troia repone tuos, & laudibus adde triūphos
Qui magis ex uero fulgēt tibi clarius actu,
Quàm quæ pomposo reboant tua bella coturno.
Lingua colona dei cum ſemina fœta ſaluti
Spargeret, in ſeram produxit tempora noctem.
Plus animis factura diem, micuere choruſcæ
Lampades, ut uerbi lucerent igne fideles
Solus ab excubijs niuacibus Eutychus exul
Merſa ſopore graui commiſit membra feneſtræ?
O male parta quies, ò ſemper dedita ſomno
Pectora nuda bono, quantis patet ille ruinis
Quem nox ſola tenet. nunquamq; reſuſcitat ægrum
Ad meliora caput, neſcit uigilare periclo
Qui patitur dormire deo. quid inane feneſtræ
Quæris adulte chaos? quid ue hac in parte quieſcis
Qua ruiturus eris? res eſt inimica ſaluti
Pendula celſa ſequi, furtiuaq; ſomnia prono
Carpere uelle thoro. poteras meliore cubili
In uerbo recubare dei, Pauloq; monente

Eius uelle aditum, cui lumine peruia recto
Ianua nomen inest. per quam de fonte lauatæ
Ad uitam graduntur oues, hanc quærite cuncti
Si rapidas fauces cura est, morsusq; cruentos
Euitare lupi, cuius lacerabitur ore
A pastore fugax, qui sparsos uocibus agnos
Euocat, atq; gregem propria de morte redemptum,
Non sinit insidijs & amari uulnere dentis
Rursus ab hoste capi. mœsto sonuere tumultu
Atria, concurrit gemitu miserata frequenti
Turba uidere locum, qui funere tristis acerbo
Lætitiam facturus erit. cui Paulus adhærens
Pectore uiuit, ait. quam uocem uita sequuta est,
Morsq; repulsa fugit. quantũ tua Christe potestas
In famulis operata dedit, tu redditus astris
Æqualisq; patri de maiestate perhenni
Iura superna regis. sed quod caro corpore matris
Virginis orta tibi, regnum spoliauit auerni.
Viuaq; de proprio reuocasti membra sepulchro.
Teq; probans uoluisse mori qua parte resurgis,
Et qua natus eras, qua ferrea uincula soluis.
Lux alijs alterna redit te auctore, simulque
Exemplo donata tuo, qui subdita dudum
Cogis & electis succumbere tartara seruis.
Interea fœlix surgit de morte cadauer,
Et meliore uia tria per cœnacula sospes
Ducitur ad Paulum, cuius conspectibus insons
Cœpit adesse puer. uitæ iam dignus honore

Cum

Cum læti conuertit iter, quæ gloria facti
Instruit ad ueterem caussas aperire figuram.
Fulta tribus cameris Noë describitur arca,
Ecclesiæ documenta gerens. stetit ordine primo
Pars hominũ, pecudesq; gradum tenuere secundum,
Tertia sors addicta feris. quæ cuncta per undas
Arca quadrata tulit, uelut in baptismate lætis
Omnibus est nunc una salus. sed moribus unus
Non ualet esse locus. nam nidos fertur in illa
Ædificasse Noë, quem iustum dicit Hebræus,
Et requiem quod Christus inest, qui diuidit æquus
Præmia certa suis. quisquis uirtutis amator
Iungitur alta petens Noë, stat proximus infra
Ingenio breuiore minor, sors dedita sæuis
Tartareum tenet ima sinum. Sic Eutychus ergo
Prima parte cadens, inferni perditus horis
Hæsit, & humana uacuus ratione ferarum
Cœpit habere locum. cui postquã pectore Paulus
Incubuit, uerbumq; suum sapientia fudit,
Ore leuans animam carnali lege peremptam
Ad dominum de morte redit. quod epistola clamat:
Qui dormis iam surge citus. rursusq; perurget:
Teq; uigil de morte leua, super ardua trina
Promeruit iam stare puer, qui dogmate trino
Comperit æternæ quæ sit substantia uitæ.

DE EO VBI PAVLVS HIEROSOLYMÃ PROFECTURUS, CUNCTIS EX ASIA CONUOCATIS VALEDIXIT IN LITTORE.

Iamq;

CAPVT XXXVIII.

IAmq; peragratis Paulus stationibus orbis
Ad Solymā uenturus erat, quo spiritus illum
Pergere sæpe monet, cupiens in littore noto
Perpetuum memorare uale, simul undiq; sacros
Euocat, has reddens caro de pectore uoces.
O dilecta manus, quæ Christi militat armis.
O summo plebs nata deo, meministis amoris
Et studij documenta mei. gentilia promptus
Agmina, Iudaicosq; tuli sine fine furores,
Vt uitæ præcepta darem, nullumq; lateret
In populo narrata fides. à sanguine uestro
Mundus semper ero, nec debitor oris auari
Clausa talenta luam, sterilemq; in semine uerbi
Ieiunus culpabit ager. uos conuenit inde
Vsuram præstare piam, cum uenerit auctor
Qui meriti discussor erit, seruosq; reposcet
Mensuræ crementa suæ. mihi gemina ferre
Sensibus ardor erat, quæ passim credita sulcis
Sparsimus, ad fructus tenues mala terra dolebit
Vado uidere crucis uenerandam gentibus urbem
Qui me iussa uocant, uarij luctamen agonis
Hæc dabitur certare mihi, nam cuncta subibit
Qui cursum complere uolet, mitissima sors est
Pœnarum, quas uota gerunt, regniq; facultas
Perpetuo pro rege pati. seruate ministri
Ecclesiam, Christus pretium qua sanguine nobis
Fecit in orbe suo, famuli retinere laborent,

Quæ dominus de morte dedit. non cernitis ultra
Iam faciem uultusq; meos uigilantius ore
Commissos lustrate greges, quia dente rapaci
Conuenient ad ouile lupi. custodia peccat
Cum spolijs si raptor eat, pastoris inertis
Fraude perit, quod prædo capit. sed & acrior hostis
Intus erit, grauiusq; malum discordia portat,
Quæ uulnus sub pace creat. ne cedite duris
Virtuti damnosa quies, nullumq; coronat
In stadio securus honor, sua gloria forti
Caussa laboris erit, rarusq; ad præmia miles
Cui pax sola fuit, uictoria semen ab hoste
Accipit, hinc oritur. dominus plantaria uestra
Fœcundare ualet, qui per sua dona uenire
Ad sua dona facit, quæq; adiuuat ipse ministrat.
Non ego diuitias luxu fallente superbas
Alterna mercede tuli, nec munera sumpsi
Vos potius q̃ uestra petens. me scitis ut istæ
Cum socijs pauere manus, assuescite gazas
In lucis proferre uias, operumq; locare
Thesauros in sede poli. nil proderit aurum
Defossis quæsisse locis, si claudat auarus
Quod cælabat humus. quod non in paupere surgit,
In tellure iacet, cæcoq; resoluitur antro
Obscura peccante manu. laxate supernis
Corda precor monitis, neq; respuat ullus egeno
Tecta parare gregi, quo suscipit hospite Christum.
Sic postquã fatus, dedit oscula, cum simul orans

Flexit in arua genu, strictiq; doloribus omnes
Ad lachrymas fluxere pias, longeq; per undas
Obtuitu comitante sequi meruere carinam.
Dumq; per oppositas extendunt lumina nubes,
Additur in pelagus oculis uia, raptaq; flabris
Puppis adhuc nota est, & mulcet imagine mentes,
Affectuq; animi crescit mensura uidendi.
Sed q; ait tribus hæc annis præcepta salutis
Nocte dieq; dedi, patet hac ratione figura:
Qui canit ecclesiæ tria dogmata, sæpius ædit
Historicum mortale sonans, typicumq; uolumen.
Sic etenim ternas capiunt sex uasa metretas,
Quæ ueteri de lege nouo rubuere liquore.
Forma sacrificij perfecti prisca canistro
Tres panes offerre iubet, quibus additur illud
Discipulis quod Christus ait, iam nocte roganti
Tres panes debere dari. nox iste profecto est
Mundus, ut hic si quis uerbi desyderat escas,
Exhibeas quæsite dapes, doceasq; uolentem,
Quòd pater & natus, q; sanctus spiritus unus
Sint deus, & numerum triplicat substantia simplex:
Nec semel hoc pia iussa canunt, angariat, inquit,
Te quicunq; petens, ut pergas præuius unum,
Cætera uade simul duo milia. nonne uidentur
Hoc mandata loqui? si quis te consulit errans
Ignarusq; uiæ, quid sit deus, ædere malis.
Prode patrem, subiunge libens quod filius, & quod
Spiritus almus, numero tres, & tamen unus.

Hinc Iudæa uocans, sterilis quæ dicitur arbor,
Expectata tribus fructum non attulit annis.
Quæ triplici spernens tractare uolumina sensu,
In fidei numeris nescit dare munera Christo.

DE EO VBI PAVLVS IN templo cōprehensus est a Iudæis. CAPVT XXXIX.

NObile iam templum Salomonis Paulus adire
Cœperat, & ueteris solennia reddere legis.
Corripit hūc Iudæa manus, rabidoq; tumultu
Conclamat necis esse reum, sed in arma tribunus
Euolat, & uinctum geminis iubet esse catenis.
Quæ tamen astrictis incumbunt dura lacertis,
Non animum tormenta ligant. quod epistola Pauli
Lumine plena canit, uinciri posse ministros,
Vinciri non posse fidem, uerbumq; tenere
Supplicijs non esse datum. gradibusq; sub ipsis
Constitit Hebræo plebi sermone loquutus:
O fratres, patresq; uiri, me nostis in horis
His uenisse rudem, doctrinæ deditus omni
Legis amore fui, uobis modo testibus utor
Quorum scripta ferens, ardebam cæde Damasci
Christicolas punire greges, & finibus orbis
Hanc prohibere fidem. sed non mortalia possunt
Auctori certare deo, descendit ab astris
Lux, oculos clausura meos, & ab igne chorusco
Aucta dies latuit, caligantesq; tenebræ
Orbibus incumbunt, quarum mihi tempore creuit

Adueniens cum nocte iubar, discernere caussas
Euentus post facta solet. bene uidimus umbras
Vsuri iam sole nouo, sed & auribus hæsit
Clamor ab ore dei, repetito nomine Saule
Me Christus terrore quatit, ne signifer ultra
Auderem bellare sibi, quo iure negabo,
Quo feriente cado, cuius de munere prauus
Attollor meliore uia, perq; ardua surgo.
Sublimisq; sequor fœlicis dona ruinæ.
Iam satis ò ciues crudelia mouimus arma.
Nil dubium pars illa docet, quæ teste beata
Fungitur hoste suo. quid adhuc libet esse nocentes?
De tenebris lucete meis, cui fontis ab undis
Et uisum largita fides, & mortis imago
Viuere cœpit aquis heu nunquã saxea tellus
Seminibus fœcunda suis, uacuiq; labores
Qui sterilem patiuntur humũ. post deniq; Iesus
Hæc mihi uisus ait: Procul hac, procul urbe relicta
Pergere Saule para, non est tibi credula nostri
Nominis, ad gentes potius cane uerba salutis.
Protinus hanc uocem querule rapuere phalanges
Proijciunt uestes, ac puluere longius acto
Ventosa leuitate fremunt, uarioq; fragore
Personat in Pauli rabidum discrimina uulgus.
O Iudæa nocens, auctorem perdere uitæ
Cum cuperes, sic dicta dabas, fuit optio linqui
Quem uelles clamosa tibi, sed ab ore cruento
Triste petis malesuada nefas, & gaudia pascæ

Electo latrone colis, geminasq; furorem
Sæua pio, placata reo. certamine cuncto
Te ſpolias, uacuamq; locas, cum durior ipſis
In Stephanum tormenta iacis, deponis amictum.
Et nunc ueſte cares, primi quia pœna parentis
Eſt cognata tibi, ueterisq; in corpore portas
Tranſgreſſoris onus. contraria fontis honori
Ne renoueris aquis, Adam ſub criminis ortu
Cognouit quod nudus erat, documentaq; noxæ
Hinc miſero patuere ſuæ, te mortis origo
Crebra ſubit, cui plena malis intorſerit ira.
Bis habitum, quem culpa creat, iam bella tribunis
Vocibus his ardere uidens, fera uincula Paulo
Addidit, & caſtris torquendum miſit iniquis.
Nota querela locis ut ſit ſuperanda canemus.
Paulus geſta loquens, ſocios ibi lumina dudum
Conſpexiſſe ſuos, uocem tamen auribus ullam
Non hauſiſſe refert. at tunc quo tempore cæcus
Decidit, & uocem comites audiſſe leguntur,
Sic uariat narrantis opus, ſed utrunq; neceſſe eſt
Concinat haud dubium, nam tunc audiſſe feruntur
Accepiſſe ſonum, nunc non audiſſe profecto.
Hæc rationis erit ſimplex uia, iure negatur
Vox quomodo confuſa loqui, neq; creditur illud
A ſermone dari quod non in pectore condit
Accipiens, dubia tantum ſtimulatus ab aure.
Ambiguusq; fragor ſolas diuerberat auras.
Sic audiſſe ſimul, ſic non audiſſe leguntur.

Altera pars ſonitus, certa eſt pars altera uocis,
Et fert atque refert geminam res una figuram.

DE EO VBI PAVLVS CÆſaream veniens, ſe de obiectis coram præſide purgat. CAPVT XL.

AGmina ſupplicij feruentia corpore Pauli,
Pœnarumq; graues euoluere uerſibus iras
Cauſſa mouet, ſed lingua pauet, fugiam⁹ ab
Parte, dolor uetatq; nefas tā triſte, premamus (iſta
Eloquium, ne forte legens ſua fletibus ora
Compleat, & largis humeſcat pagina guttis.
Nec tamen hæc poterant animos ſatiare cruentos.
Ardet amor ſcelerum, cupiuntq; in ſanguine Paulî
Sacrilegas uerſare manus. quæ dura malorum
Vota? quaterdeni ueſanæ ſtirpis alumni
Impoſuere ſibi, non ullum ſumere potum
Primitus atque cibum, q̃ facta cæde ſedaret
Hinc magis eſſe dapes. O pallida cordis imago.
Pocula ſunt Iudæa tibi meliora cruoris,
Quàm laticis, nullasq; uolens contingere menſas
Eſuris ad facinus, ſaturamq; cadauere iuſti
Quæris habere famem. non hæc ieiunia Moſes
Condidit exemplo, & tot conſummata diebus
Vt memoras. quot tela moues, totq; inſpicis ante
Secretas patuiſſe uias, ubi diuite nimbo
Fluxerunt de rore cibi, rupisque uiciſſim
Arida fudit aquas. in quo meruere parentes
Diuina bonitate frui, donisque ſupernis

Enutrire animas, numero crudelis ab ipso
Tu sæuire uenis, pollutaque fœdera iungis
Agminis, ut plures faciat mors una nocentes.
Comperit hæc Lysias Pauli uulgante propinquo,
Quo ue parant aduersa loco. monet ocyus ergo
Clam sua iussa tegi, noctis qui in tempore cautis
Obscurum præuenit opus, lectisq; maniplis
Imperat, ut tuto Paulum comitentur honore.

Gloria de meritis à te delatus honeste
Non aliena foret, quodq; est ad premia rarum
Proditione places. nec te constantia lædit
Qua sceleri seruire times, in crimine uirtus
Crimen erit. cumq; ad facinus socientur iniqui,
Est ibi culpa fides, quam tunc in laudibus ornat
Verus honor cum caussa pia est. stipantibus armis
Cæsaream mox Paulus adit, quo turba cucurrit
Rhetore fulta suo. qui præsidis aure potitus,
Irrita uerba dedit. contra sic denique Paulus:

Optime præses, ait, dudum te nouimus omnes
Iustitiæ documenta sequi, comitemq; modestam
Consilijs hanc esse tuis, quæ gratia suadet
Fidere, nec dubium tali sub iudice fari.
Non legis templiq; pium uiolauimus usum,
Nec sermone uago populares mouimus aures:
Vrbibus ex Asiæ uenientes soluere dona
Cœpimus, ad purum semper spectantia uotum.
Quis rogo liber erit, si res facit ista nocentem?
Eloquor haud metuens, neq; enim discrimina nouit

Formidare fides, audent quam dicere sectam
Luminis esse uiam, nec discordare nouellis
Iura uetusta. pater fas est modo credere cunctos
Corpora de tumulis iam posse resurgere, postquam
Detulit inde suum qui condidit omnia Christus.
Obstupuit fœlix amisso nomine, uincla
Quem faciunt aliena rerum, quorum obice Paulus
Stringitur, & Festi seruatur præsidis anno.
Liquimus hic nimium, ne gaudia nostra morentur.
Ad Latium iam Paule ueni, certamina crebra
Quæ fuerint agitata foro, quantiq; legantur
Iudaici fluxisse doli. nam talia Paulus:
Cæsaris ad solium uos prouoco, cæsaris inquit
Appello Romanus opem. cui Festus abibis
Vt cupis, Augusti citius uisure tribunal.
Non stimulante metu fugiens discrimina Paulus,
Iudicij uitauit opus, mens anxia semper
Pro uita meliore mori, sed muneris auctor
Præconi testiq; suo iam dixerat olim
Quod Romam uenturus erat, clementia Iësu
Omnibus in terris fidei sitientibus haustum,
Pocula dat de uase suo, cunctosq; rigari
Multifluo sermone iubet, meruitq; uetustas
Nominis occidui de lumine crescere uerbi.

DE EO VBI PAVLVS AD ITAliam sub militari custodia destinatus, xiiij. diebus & noctibus pertrãsijt in tempestate. CAP. XLI

Solue-

SOluerat eoo classem de littore uector,
Austri nactus opem, cuius spiramine læta
Crebrescente uia, ueliq; patentibus alis
Æquora fundebat puppis, sed mite quid unquam
Ventorum tenuere doli? mox flatibus Euri
Rupta quies Pelagi, tumidisq; incanduit undis,
Cerulei pax uicta maris, furit undiq; pontus,
Attollensq; suas irato gurgite moles,
Denegat abreptæ uestigia certa carinæ.
Quæ suspensa polis, deiectaq; iungitur aruis
Terrarum cœliq; sequax. caret artis amicæ
Præsidijs manus apta regi, gelidoq; fauore
Deponunt animos, nigroq; sub aëre cæci
Naufragium iamiamq; uident, clausoq; profundo
Mortis imago patet. uastas percurrere syrtes
Historica ratione uocor, lacerosq; rudentes
Et claui fragmenta sequi, sed non ego linguam
Tam fragilem committo uadis, rabidasq; procellas
Aufugiam tentare diu, ne forte canenti
Obruat exiguam uiolentior unda loquelam
Tangere pauca refert, tutas conabor arenas
Peruia fluctiuagæ latuerunt sydera puppi.
Nec solis radijs sub nubibus emicat axis.
Cumq; dies multos iam rite peregerit orbis,
In pelago nox una fuit, quo tempore nullis
Indulsere cibis. quanta est heu pœna timoris
Supplicium nescire famis, dat semina caussis
Res mala sæpe bonis. tam clari nautica pubes

Militiæq; cohors hominis tempsisset honorem.
Prosperiore freto, cuius custodia tandem
Soluitur, & sæuo uenerantur ab æquore uecti.
Quem portum sensere suum, gerit illa ruina
Ne lateat quod Paulus erat, sanctusque patescat
Assertore mari, raptisq; elementa laborant
Luminibus monstrare uirum, mediisque tenebris
Apparet radiata fides, fit laurea iusto
Ex pretio quod terror agit, mansuraq; uirtus
Crescit in aduersis. quod testibus ipsa periclis
Ad meritum discrimen habet. stans denique Paulus
Conclamata piis animat sic pectora uerbis:
O utinam nostris uoluisses fida iuuentus
Consiliis parere prius, ne littora Cretæ
Linqueres, insani rabiem passura profundi,
Non pelagi cœliq; minas, non triste tulisses
Iacturæ populantis onus, nec turbine tanto
Desperata salus gemeret confinia mortis.
Quæ tamen humanum transcendunt gaudia uotum
Hæc facile est præstare deo, cui muneris usus
Hic potior quem nemo putat. nam missus ab astris
Angelus hoc placido ueniens denuntiat ore.
Quam turba uehit ista ratis, tibi rector olympi
Contulit, ut nullus figatur naufraga saxis.
Credite uera forent, nec spe frustrabor inani
Qui merui promissa dei, concessaque nobis
Insula portus erit, cuius statione licebit
Arrepta tellure frui, nauisque solutæ

Prospe-

Prospectare grauem nullo discrimine casum.
His dictis ruit ira maris, sublataque dudum
Lux reuocata micat, uelamine noctis aperto
Pandere uisa solum, quæ præbuit hospita nautis
Sicanio lateri remis uicina Milete.
Ante tamen rabidos q̃ uincant æquoris æstus
Soluite proclamat Paulus ieiunia fessi.
Et quartodecimo sicut nos uescimur, inquit,
Iam panem gustate die. memoranda figuræ
Sacramenta piæ ualeant qua lege probemus
Tempore quo primi fulserunt lumina mensis,
Hoc numero currente die, de carnibus agni
Turba iubetur ali. quarum munimine tacto
Libera Niliacas meruit uitare tenebras.
Hinc spacio simili Paulus de gurgite mundi
Quos auferre cupit, secum conuiuere suadet,
Et sacrum libare cibum, uestigia more
Obseruata legens. quorum speculantibus actum
Hæc duo sunt diuersa locis, sed proxima caussis.
Et repetita salus uno de fonte leuatur.
Agnus Christus inest, panis quoq; Christus habetur
De cœlo quem & ipse docet, qui corpore Iēsum
Sumpserit, hoste caret. nec iam sua iura Pharao
Ægyptusq; tenet, mox omnia dæmonis arma
His merguntur aquis, quibus ille renascitur infans
Qui captiuus erat. falsi quoque fluctus abyssi
Linquitur, & tetri superantur stagna draconis,
Ereptoq; gregi largitur pascua Christus

Homi

Hominibus proprijs. pastor iam uerus edenti
Hinc etiam ecclesiæ gerit aurea luna figuram.
Quæ quartodecimo de primæ lampadis ortu
Conspicitur iam plena die, quia corpore Iësu
Creuit in orbe suo lucem factura perhennem.

DE EO VBI PAVLVS EXcussit viperam de manu sua in focū, & illæsus permansit. CAP. XLII.

PEllleret ut Paulus crescentia frigora membris,
Contulerat sarmenta focis, cui uipera fixit
Dæmonis arma ferens, urgentibus obuia flāmis
Antiqua feritate manum, gelidiq; ueneni
Vulnus in igne dedit. quid adhuc male noxia serpēs
A domino reuocare cupis, ueteresq; rapinas
In legis nouitate paras? quid mortis amatrix
Cuius es ipsa parens, instauras bella redemptis?
Prædo uenis, sed præda iaces, lœtumq; ministrans
Arboris alternis consumeris improba ramis.
Postq; crucem Christi mors est tibi portio ligni.
Haud procul hinc aberant agrestia corda gerētes
Barbarica de gente sati, qui murmure diro
Insonuere simul, satis est ex crimine fusi
Sanguinis iste reus. nullis iam tutus in horis
Cui pelagus tellusq; forent, mortalia tractant,
Et diuina probant, digito iam bestia pendens
Excutitur proiecta togis, bene reddita flammæ
Quam dedit ipsa prius, quæ culpæ protulit ignem
Vnde gehenna calet, glacies tepefacta ueneni

Soluitur in cineres, gelidæque superbia pestis
Ex ardore perit. focus hic rabidiq; uapores
Non solitas uires capiunt, atque arida secum
Nutrimenta ferunt. sed tu modo decoquis anguem.
Vsa tuo feruore fides, tibi subditur hostis
Frigidus, inq; uicem faciens incendia flagrat
Vipereo fumante gelu, ueniente timore
Labi posse ferunt, quanta per inania currit
Mens ignara boni. iam tunc de corpore Pauli
Vtrus abest, oculis cum squameus excidit horror,
Quem serpens antiqua dabat, purgatus in amne
Æthereo, Christiq; cruci sua mēbra relegās,
Nescit ab angue mori. uerat hæc quoq; flāma uene(num
Quæ sacris uim sumit aquis, quibus ustus anhelat.
Qui docet ad patriam ueteres remeare colonos,
Incolumem sic stare diu mirata iuuentus,
Hunc ait esse deum. tandem rudis incola disce
Qua regit is uirtute polos, qui talia confert
Vt famulos hos esse putes. nunc caussa figuræ
Plenius in clari cernenda est munere facti.
Anguis origo necis, nam mors hinc ædita nomen
De morsu peccantis habet, contraria iustis
Vult retinere manū, quomodo manus apta ministrās
Iure uocatur opus. talem qui senserit hostem
Impiger excutiat, deumq; uaporibus urat.
Paulus ut admoti cognouit furta pericli
Serpere uelle sibi, cœlestia tela capessens,
Pressit in igne dolos. cuius de fomite crescens

Est accensa fides, & sensibus additus ardor.
Hincq; calor populis processit ab ubere fortis:

DE EO VBI PAVLVS A Milete insula nauigãs, Romam vsque peruenit. CAPVT XLIII.

Mensibus hybernis tribus in regione Milete
Multiplicẽ dat Paulus opẽ, Publiq; parentẽ
Finitima de clade leuat. quo munere uiso
Vndiq; præcipites subitam rapuere salutem.
Pullulat interea nitidi coma frondea uiris,
Quo iuuenescit humus senio fugiente pruinæ.
Suscipiensq; ratem uelis cedentibus auster
Præbuit aligeras, placidisq; in fluctibus undas.
Hunc spirare decet, quem personat ore propheta,
Qui speciem fidei torrentem cantat in austro.
Sic quoq; prostratis ad gaudia nostra procellis
Plurima quæque legens distinctis oppida uicis
Venit ad ecclesiæ sublimia culmina. Romæ
Altius ordo petit duo lumina dicere mundi
Deuenisse simul, tantis è partibus unum
Delegisse locum, per quem sua sydera iungant,
Omnia qui fidei uirtutibus arua serenant.
Quæ licet innumeris tendatur caussa figuris,
Pauca referre uolens, iisdem præstantibus edam:
Petrus in ecclesiæ sacrato corpore princeps,
Hæc turrita caput mundi circumtulit horis
Conueniunt maiora sibi, speculentur ut omnes
Terrarum dominæ fundata cacumina sedis.

Gentis

Gentibus electus Paulus sine fine magister,
Æquus huic præses oris diffundit habenas.
Quæ gentes prælata monet, quidq; intonat istud
Vrbis cogit honor subiectus ut audiat orbis,
Dignaq; materies Petri Pauliq; coronæ
Cæsareas superare minas, & in arce tyranni
Pandere iura poli, summumq; in agone tribunal
Vincere. ne titulus paruus contigerat hostis
Ægyptus mundi formam gerit inde uocari.
Quæ meruit ducibus plebs est commissa duobus,
In quibus officium fraternus nexuit ortus.
Idola tot Romæ mundo collecta subacto,
Quæ fuerant tenebris obnoxia corda premebant.
Liberet hic populus quem uinxerat ante Pharao
Exuit Ægypti totidem ductoribus umbras.
Perq; lauacra dei, quæ tunc maris egit imago
Vitæ nactus iter, cœlestem repperit escam.
His etiam germanus amor, quibus amplius ictus
Quàm natura dedit, geminos quos ædidit astris.
Non eadem tamen una dies, anniq; uoluto
Tempore sacrauit repetitam passio luce.
Et tenet æternam socialis gratia palmam.

FINIS.

Antuerpiæ, typis Ioannis Graphei. Anno M. D. XXXV.

Sedulij Ju

vent et Ara

tor Opera

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm